

Telegraful Român

Anul 163 • nr. 9-12

1 și 15 martie 2015

Dreptatea lui Dumnezeu va judeca lumea

Cu ajutorul Bunului Dumnezeu am ajuns în *Duminica a treia* a Triodului, perioadă de pregătire pentru Sfântul și Marele Post, numită a *Înfricoșătoarei Judecăți*.

În urmă cu trei duminici, în Duminica lui Zahau vameșul, am pornit călătoria noastră împreună cu Hristos, animați de „foamea” și „setea” după Dumnezeu. În duminica următoare, Cananeanca ne-a oferit modelul de *credință smerită*, prin care ne exprimăm apartenența noastră la Dumnezeu, în acest drum mântuitor. *Rugăciunea smerită*, asemănătoare celei rostite la templu de către vameș, ne ajută să menținem legătura continuă cu Dumnezeu. În duminica trecută ni s-a prezentat calea duhovnicească de întoarcere din exilul păcatului către Hristos, prin *Spovedanie*, Taina iertării păcatelor.

Astăzi, cu o duminică înainte de începerea Sfântului și Marelui Post, în *Duminica Lăsării sec de carne*, ni se amintește tuturor că vom da socoteală la *Înfricoșătoarea Judecată* de modul în care am răspuns iubirii divine, prin iubirea aproapelui, după voia lui Dumnezeu pentru împlinirea binelui prevăzut în *Planul Său cel veșnic*, de la întemeierea lumii.

La ectenia cererilor, din cadrul Sfintei Liturghii, auzim rostindu-se această formulare: „*Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat, în pace și răspuns bun la înfricoșătoarea judecată a lui Hristos, să cerem*”. Dacă ne rugăm cu atâta stăruință ca Dumnezeu să ne dăruiască un sfârșit creștinesc vieții noastre, iar acesta să fie fără durere, neîntinat, fără de rușine, înseamnă că pentru noi însăși clipa din urmă este importantă, dar și *înfricoșătoare*, pentru că sufletul eliberat din trup vede duhurile necurate care i-au fost potrivnice, iar *starea* în care ne găsește moartea este *definitivă pentru întreaga veșnicie*. Dacă moartea ne găsește pregătiți, deschiși comuniunii cu Hristos, atunci vom da un răspuns bun la înfricoșătoarea judecată, păstrând permanent această stare de comuniune. Dar moartea, venită pe neașteptate, ne poate afla în fărâdelegi și în păcate, pe care nu le-am ispășit, și vom primi răsplata pe măsură. Starea cea mai grea a păcatului, cea a *deznadejzii* și a *necredinței* totale, duse până la *sinucidere*, negându-se existența lui Dumnezeu, prin lipsa comuniunii cu El, ne va urma și în veșnicie.

După Sfânta Scriptură, *Judecătorul Cel Drept* este *Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu-Omul*, Cel care S-a jertfit pe Cruce și ne-a mântuit pe noi, după cum El însuși a mărturisit: „*Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului*” (Ioan 5, 22).

Judecata ca act divin, prin care se împlinește *dreptatea lui Dumnezeu* și prin care trebuie să treacă tot pământeanul se împlinește prin două acte: *Judecata particulară*, pentru fiecare suflet în parte, după despărțirea lui de trupul în care a viețuit, și *Judecata obștească*, la sfârșitul veacurilor.

Judecata particulară. În tradiția bisericească se spune că în primele patruzeci de zile după moarte sufletul face

JUDECATĂ LUI DUMNEZEU – poarta vieții veșnice a Împărăției Cerurilor

un pelerinaj prin toate locurile pe unde a umblat el, pentru ca în cea de-a patruzecă zi să meargă în fața Dreptului Judecător, timp în care se fac pomeniri pentru cel răposat, la trei zile (în mormântarea), la nouă zile și la patruzeci de zile. Despre modul cum se face această judecată avem informații în Sfânta Tradiție. *Sfântul Efrem Sirul* compară această judecată cu trecerea prin niște „vâmi”, în care vom da socoteală pentru fiecare păcat săvârșit și neispășit. Alături de sufletul nostru vor sta, ca martori, dar și ca apărători sau acuzatori, îngerii și demonii. Demonii ca acuzatori amarnici exagerează greșelile făcute de cel decedat, de teama de a nu-l scăpa pe acesta. Acuzele exagerate ale diavolului îl fac pe cel ce s-a luptat în viața pământească pentru cea veșnică să-și îndrepte nădejdea lui întreagă spre Hristos, astfel, rezultatul acuzării lui se întoarce spre bine. Îngerii buni îi vor alunga pe demonii din jurul sufletului care-și pune nădejdea în Hristos și îi întăresc conștiința și îi dau curaj.

Cei care vor trece prin toate vâmile vor ajunge în *rai*, iar cei care vor fi opriți la vreuna din vâmi vor merge în *iad*.

La *Judecata particulară* este judecat numai sufletul fiecărui om, trupul acestuia fiind în mormânt, și se judecă numai faptele noastre, nu și urmările faptelor noastre. De aceea *sentința* acestei judecății este *provizorie, parțială și nedefinitivă*, pentru că va fi înlocuită de *sentința Judecății de obște*.

Dacă judecata aceasta este parțială și dacă *sentința* aceasta este provizorie înseamnă că până la *Judecata finală* mijlocirea Bisericii este folositoare, putând scoate pe unii chiar din *iad*, pe cei care clipa morții i-a găsit cu credință în Dumnezeu. Sfânta Biserică are „sarcina” pastorală de a se îngriji de toți credincioșii și, mai ales, de a-i „ocroti” în ultima clipă a vieții lor, prin *Taina Sfântă a Împărtășaniei*, ca merinde pentru viața veșnică.

Dreptul Judecător nu judecă doar persoanele umane, la despărțirea lor de lumea aceasta, ci va judeca și popoarele la *Judecata de obște*. Sfânta Evanghelie a Duminicii de astăzi ne vorbește despre *Judecata finală* de la sfârșitul veacurilor (Matei 25, 31-46), care va fi *deplină și definitivă*, judecându-se și sufletele, și trupurile înviate, faptele noastre, dar și consecințele faptelor noastre în urmași. A doua venire a Domnului nu va mai fi *smerită*, ca întruparea Sa, ci întru toată slava, după cuvântul Evangheliei: „*Când va veni Fiul Omului întru slava Sa, și toți sfinții îngeri cu El, atunci va ședea pe tronul slavei Sale*” (Matei 25, 31).

Timpul împlinirii evenimentelor sfârșitului lumii nu ne este cunoscut. Însuși Mântuitorul le-a spus ucenicilor Săi: „*Iar de ziua și de ceasul acela nimeni nu știe, nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl*” (Mt. 24, 36). „*Drept aceea, privegheați, că nu știți ceasul când vine Fiul Omului*” (Mt. 25, 13; Mc. 13, 33; Lc. 12, 40).

Semnele care vor prevesti sfârșitul veacurilor *nu pot fi anticipate* sau calculate de oameni, pentru că toate acestea sunt atributele lui Dumnezeu-Tatăl.

(continuare în p. 10)

† Dr. LAURENȚIU STREZA,
Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Iarăși despre „necurăția femeilor”, și nu numai...

Am observat un interes sporit pentru subiectul privind locul femeii în Biserică în perioada ciclului menstrual. Era și firesc să se întâmple aceasta, din moment ce sute de episcopi și mii de preoți din lumea ortodoxă niciodată n-au fost de acord cu interdicția de intrare a femeilor în biserică în perioada ciclului lunar.

O astfel de abordare poate fi considerată una „liberală” față de Vechiul Testament, dar, în același timp, este una tradițională și autentică pentru Biserica Noului Testament.

Ca de obicei, n-au lipsit nici criticile și acuzațiile de erezie sau, cel puțin, sminteală. Și dacă peste acuzațiile și atacurile la persoană pot trece ușor, atunci când e vorba despre erezie sau sminteală cred că trebuie să-mi argumentez poziția.

Deci voi veni cu câteva argumente prin care-mi voi reconfirma poziția exprimată anterior. Dacă toată lumea ar fi citit cu atenție studiul maicii prof. dr. Vassa Larina și textul din Constituțiile Apostolice, poate că nici nu era nevoie de aceste lămuriri. Acum însă, când deja s-au scris sute de comentarii la subiect, sunt nevoit să completez cu următoarele afirmații:

I. De fiecare dată când apare câte un articol care generează „brainstorming teologic”, chiar dacă el nu are nimic eretic sau smintitor în el însuși, dintr-odată ies la iveală și „legionarii ortodocși” care, fără nici o cultură a dialogului, nemaivorbind de pregătirea teologică, încep să acuze și să facă diferite comparații nepotrivite de genul: „cine ești tu ca să-l contrazici pe părintele Cleopa?”. E ca și cum ai întreba: „Cine este mai mare: Mihai Eminescu, Albert Einstein sau Alexandru Macedon?”. Bineînțeles, fiecare a fost mare în domeniul său și comparația lor este pur și simplu imposibilă. Așa se întâmplă și în mediul bisericesc, unde, practic, există **3 tipuri de autorități**, care, la modul ideal, ar fi bine să fie una singură, dar

(continuare în p. 7)

Ieromonah Petru PRUTEANU

Din cuprins:

Pr. Prof. Dr. Cristian Muntean
Misiunea creștinei azi | pagina 2

Ciprian Iulian Toroczka
Misiunea Bisericii Ortodoxe Ruse | pagina 6

Protos. Matei Bilaucă
**Părintele Teofil Părăian – duhovnic pentru
călugări și mireni** | pagina 8

Diac. Dr. Habil. Ștefan L. Toma
**A doua întrunire a Comitetului Interortodox
Special pentru pregătirea Sfântului și Marelui
Sinod al Bisericii Ortodoxe** | pagina 9

Pr. Prof. Dr.
CRISTIAN MUNTEAN

Editorial

MISIUNEA CREȘTINEI AZI

Într-un articol al filosofului și teologului Nicolae Balca intitulat: „Criza culturii”, publicat în „Telegraful român” (1956), autorul afirma că „omul antic vorbea cu cosmosul, omul medieval vorbea cu Dumnezeu, iar omul modern vorbește cu el însuși”.

Această dezintegrare a relației dintre Dumnezeu, om și cosmos, care a dus la apariția „omului fără rădăcini”, își are explicația într-o gândire tehnologică prin care universul s-a transformat într-o mașină care funcționează independent de Creatorul lui.

Ca să înțelegem mai bine „fenomenul modernității” pentru viața Bisericii și misiunea creștinilor de azi, vom pune în evidență trei mutații principale pe care le observa părintele Dumitru Popescu într-una din excelențele sale lucrări, intitulată: „Omul fără rădăcini”.

În primul rând, modernitatea a transferat centrul de gravitație al lumii de la Dumnezeu la om, astfel că omul se simte atât de autonom în fața Divinității, încât consideră voința lui Dumnezeu ca un fel de atentat împotriva propriei lui libertăți. Sacral este principalul obstacol în calea libertății lui, și nu se simte liber decât în măsura în care elimină sacralul din natură.

În al doilea rând, modernitatea a introdus o separație artificială între domeniul public și cel privat, care se manifestă prin tendința de a elimina religia din viața socială și de a transforma societatea într-un domeniu rezervat, cu precădere, preocupărilor de ordin economic. Trăim o istorie dureroasă bazată pe separația dintre lumea obiectivă, a economiei, a tehnologiei, și cea subiectivă, a culturii, a sensului și a libertății.

În al treilea rând, modernitatea a separat omul de natura înconjurătoare și l-a transformat în stăpânul absolut al naturii care impune naturii propriile lui legi, diferite de cele ale lui Dumnezeu, dar potrivite dorinței sale de profit, care au avut drept consecință criza ecologică contemporană.

Cu alte cuvinte, Duhul lui Dumnezeu a fost eliminat din creație, iar cosmosul, ca și omul, a devenit autonom. Datorită acestei autonomii, omul a progresat din punct de vedere tehnic, dar și-a pierdut rădăcinile înfipite în realitatea transcendentă a Creatorului și în realitatea immanentă a cosmosului.

Pe acest fond s-a generalizat apariția individualismului, care a accentuat slăbirea controlului din partea comunității, având un impact uriaș asupra vieții de familie, a comportamentului sexual și asupra disponibilității cetățenilor de a respecta legea. Francis Fukuyama, în „Marea ruptură”, atrăgea atenția că o societate care are drept scop impunerea de norme și reguli în numele libertății tot mai mari a individului de a alege se va trezi tot mai dezorganizată, fărâmițată și incapabilă de a înfăptui scopuri comune.

Cele mai mari schimbări ale normelor sociale privesc reproducerea, familia și relațiile dintre sexe. Revoluția sexuală și avântul feminismului din anii 60-70 ai secolului trecut au adus schimbări masive pe toate planurile societății. Datorită mișcării „free love” a apărut o nouă generație cu mișcările ei anticultură: punkiștii, metaliștii, modiștii, culturiștii, hipioții și derivatele acestora care formează această generație în căutarea identității. Mesajul lor e unul singur – nihilismul.

În aceste condiții, paradigma misiunii creștinilor de azi a suferit modificări substanțiale nu doar la nivel familial, ci și al împlinirii în societate. Intrarea femeilor în forța de muncă retribuită, răspândirea mijloacelor contraceptive și legalizarea avortului au adus cu sine slăbirea capitalului comun al căsniciei și, implicit, creșterea probabilității divorțului.

În această lume dizolvată în tot felul de individualisme eficacitatea creștinilor de azi ține de autenticitatea comuniunii în Biserică prin realitatea comuniunii familiale. Valoarea misionară a creștinei azi e legată de asumarea slujirii lângă soțul ei, având ca model ocrotitor și binecuvântat pe Maica Domnului.

Familia creștinului are datoria de a forma Biserica din casă. Pentru înființarea ei e nevoie de viața duhovnicească a părinților. Copiii simt această viață și se inițiază odată cu vârsta. Un rol fundamental în crearea și întreținerea în familie a rânduielilor ortodoxe îl are femeia, în ciuda revoluției sexuale care nu a putut pune nimic în loc. În principiu, rânduiala casei și atitudinea copiilor depind în cea mai mare măsură de mamă: „Femeile înțelepte zidesc casa, iar cele nebune o dărâmă cu mâna lor” (Pilde 14,1).

Misiunea creștinei azi ține de capacitatea ei de a fi prezentă în viața familiei sale, cu care să mărturisească viața comunitară a Bisericii. Este un efort de a cupla ritmul liturgic al Bisericii cu ritmul duhovnicesc al familiei, dar acest efort este răsplătit de bucuria întâlnirii cu Domnul în liniștea făpturii noastre neliniștite.

Sfântul Ioan Gură de Aur, contemporanul nostru (III)

Întrucât la începutul lunii martie a fiecărui an o atenție deosebită este îndreptată asupra femeii și îndeosebi a mamei, aș dori ca, în contextul proclamării de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a anului 2015 ca „Anul omagial al misiunii parohiei și mănăstirii azi și Anul comemorativ al Sfântului Ioan Gură de Aur și al marilor păstori de suflete din eparhii”, să ne îndreptăm puțin atenția asupra unui aspect al educației creștine de care părinții, mama și tatăl, sunt responsabili, schițat de Sfântul Ioan Gură de Aur în primele două din cele cinci omilii la sărbătoarea Sfintei Ana, mama lui Samuel (CPG 4411, PG 54, 631-676), rostite în anul 387, în preajma praznicului Cincizecimii. Este vorba de grija părinților pentru cuminența și castitatea copiilor lor. În contextul în care societatea contemporană pierde din vedere importanța acestor virtuți care ar trebui să împodobească viața fiecărui tânăr, Bisericii îi rămâne sarcina de a reaminti care sunt adevăratele podoabe ale unui tânăr.

În finalul primei omilii, Sfântul Ioan Gură de Aur în-deamnă: „Așa să ne creștem copiii! În castitate și în toate celelalte fapte bune. Că de nimic nu trebuie să ne îngrijim atât de mult ca de cuminența și castitatea copiilor noștri... și grija ce o avem de lumânările aprinse să o avem și de copii. De multe ori, când o slujnică aprinde o lumânare, îi poruncim să nu pună lumânarea unde sunt paie, hârtie sau ceva asemănător, ca nu cumva, fără să știm, să cadă vreo scânteie, să aprindă materialele acelea și să ia foc toată casa. Ei bine, aceeași grijă să o avem și de copii!” Imaginea de care se folosește Sfântul Ioan este cât se poate de sugestivă. Dacă pentru a ne feri de o pagubă

materială suntem cu așa de mare atenție, cu atât mai mult trebuie să fim cu luare-aminte la modul în care trebuie să ne creștem copiii, pentru că paguba adusă de această neglijență este cu mult mai mare decât paguba adusă de un foc nesupravegheat.

Continuându-și îndemnul, Sfântul Ioan Gură de Aur aduce în atenție o problemă care își păstrează actualitatea, și anume, ferirea tinerilor de desfrânare. Iată cum își continuă îndemnul părintele antiohian: „Să nu-i ducem în locuri în care să vadă slujnice desfrânate, fete nebunatic, roabe fără rușine, ci ... să poruncim și să hotărâm ca tinerii nici să nu le vadă, nici să stea de vorbă cu ele, ca nu cumva, căzând vreo scânteie, să aprindă tot sufletul copilului și nenorocirea să nu se poată îndrepta; dar nu numai să nu le vadă, dar nici să nu audă cuvinte de rușine și desfrânare, ca să nu li se amăgească cu ele sufletele... Că nimic nu împodobește atât pe tânăr, cât îl împodobește cununa castității, care-l duce la căsătorie neîntinată de desfrânare. Când sufletul tânărului nu-i pângărit de desfrânare, când tânărul nu-i stricat, când nu cunoaște o altă femeie decât femeia cu care s-a căsătorit, atunci îi este mai dragă femeia lui. Atunci e mai fierbinte dragostea dintre soț și soție, e mai curată iubirea lor și e mai mare prietenia dintre ei, când tinerii pășesc spre căsătorie cu o pază ca aceasta. Căsătoriile de acum nu sunt căsătorii, ci simplă neguțatorie de bani, târg. Spune-mi la ce folosește căsătoria, când tânărul, înainte de căsătorie, a trăit în desfrânare, iar după căsătorie se uită la altă femeie?”

Tema aceasta, a feririi tinerilor de păcat, mai ales de păcatul desfrânării, Sfântul Ioan Gură de Aur o reia în

finalul celei de-a doua omilii rostite în cinstea sfintei Ana, arătând că lupta împotriva acestui păcat este grea și că nici o altă patimă nu supără atât pe tineri cât patima desfrânării. Părinții sunt îndemnați să se folosească de sfaturi, de îndemnuri și chiar de amenințări, pentru că dacă tinerii vor reuși să biruiască această patimă, nu vor fi prinși ușor de celelalte patimi: „se vor feri de beție și vor fugi cu toată râvna de tovărășii rele; vor fi iubiți de părinți și cinstiți de oameni”. Castitatea și cuminența sunt podoabe care nu pot fi trecute cu vederea de cei din jur. În acest sens, părintele antiohian se întreabă retoric: „Cine nu va cinsti pe un tânăr cast? Cine nu va îndrăgi, cine nu va dori să aibă lângă el pe un tânăr, care-și înfrânează pofta rușinoasă? Care om, chiar din cei foarte bogați, nu va vrea să-și dea fata cu multă bucurie după un astfel de tânăr, chiar de-ar fi mai sărac decât toți? După cum nimeni nu-i atât de ticălos și de rău încât să vrea să ia de ginere un tânăr desfrânat și stricat, fie el și putred de bogat, tot așa cum nimeni nu-i atât de prost, să nu vrea de ginere pe un tânăr cuminte și cinstit?”

Cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur sunt cât se poate de clare. Dacă ne dorim copii bine-plăcuți lui Dumnezeu și oamenilor trebuie să ne îngrijim de cele ce-i împodobesc cu adevărat, cuminența și castitatea, ca virtuți și podoabe perene înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor.

Cele două omilii sunt accesibile cititorului român în traducerea părintelui D. Fecioru: „Cuvântul I la sărbătoarea Sfintei Ana”, în *MO*, XXX (1978), nr. 1-3, p. 77-86 și „Cuvântul II la sărbătoarea Sfintei Ana”, *MO*, XXX (1978), nr. 4-6, p. 302-311.

Pr. Dr. Radu GÂRBACEA

LITURGHIE • PASTORAȚIE • MĂRTURISIRE

Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Duminică, 1 februarie. Î.P.S. Sa a slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Catedrala episcopală „Sfântul Nicolae” din Miercurea-Ciuc. În aceeași zi, la Reședința episcopală a Eparhiei Covasnei și Harghitei a prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial. Seara, în calitate de locțiitor de Episcop al Covasnei și Harghitei, Î.P.S. Sa a oficiat rânduiala tunderii în monahism pentru șase monahii din obștea Mănăstirii „Schimbarea la Față” din localitatea Sita Buzăului, județul Covasna, și a adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură.

Luni, 2 februarie – Praznicul Întâmpinării Domnului. A târnosit paraclisul Mănăstirii „Schimbarea la Față” din localitatea Sita Buzăului, județul Covasna, situat în corpul de chilii și înfrumusețat recent cu pictură și toate cele necesare săvârșirii sfințelor slujbe. A săvârșit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură.

Marti, 3 februarie. A avut program de audiențe și lucrări de birou.

Miercuri, 4 februarie. A participat, la Patriarhia Română, la ședința anuală de lucru a Adunării Naționale Bisericești.

Joi, 5 – vineri, 6 februarie. A participat la ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Sâmbătă, 7 februarie. Î.P.S. Sa a oficiat, la Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul” din Sighișoara, Taina Sfinției Cununii pentru tinerii Ștefan și Alexandra Maior. A adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură. În aceeași zi, a participat, la Catedrala mitropolitană, la slujba Vecerniei, la care au fost prezenți sute de credincioși, membri ai Oastei Domnului, cu ocazia împlinirii a 77 de ani de la trecerea la cele veșnice a părintelui Iosif Trifa, întemeietorul mișcării. Cu această ocazie, a adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură.

Duminică, 8 februarie. A săvârșit Sf. Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Catedrala mitropolitană din Sibiu.

Luni, 9 februarie. A avut program de audiențe și lucrări de birou. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Marti, 10 februarie. A avut program de lucru la cabinet.

Miercuri, 11 februarie. A examinat la Teologie Liturgică masteranzii anului II de la Facultatea de Teologie din Sibiu.

Joi, 12 februarie. Î.P.S. Sa a fost prezent la Mănăstirea „Schimbarea la Față a Domnului” din localitatea Bucium, jud. Brașov, unde l-a instalat în slujirea de stareț pe P.C. ierom. Teodosie Stejar. În aceeași zi, a vizitat Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus.

Vineri, 13 februarie. A prezidat ședința administrativă a Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului cu protopopii din eparhie.

Sâmbătă, 14 – Duminică, 15 februarie. A avut loc sărbătoarea solemnă a întronizării Preasfințitului Părinte Andrei Moldovan în slujirea de Episcop al Covasnei și Harghitei, ceremonie oficiată de către Î.P.S. Părinte Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului. Sâmbătă, 14 februarie, Î.P.S. Sa împreună cu P.S. Andrei Moldovan, Episcop ales al Episcopiei Covasnei și Harghitei, au fost întâmpinați la intrarea în județul Harghita de către consilierii eparhiali, protopopii, preoți și credincioși ai Episcopiei Covasnei și Harghitei. De asemenea, Î.P.S. Sa și P.S. Andrei au fost întâmpinați la Catedrala episcopală „Sfântul Nicolae” din Miercurea-Ciuc de către un sobor de preoți, condus de Preasfințitul

Visarion, Episcopul Tulcii. Soborul slujitor a oficiat un Te Deum, iar Î.P.S. Părinte Mitropolit Laurențiu a adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare. Duminică, 15 februarie, Î.P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie împreună cu un mare sobor de ierarhi, preoți și diaconi la Catedrala episcopală din Miercurea-Ciuc. La sfârșitul slujbei, a oficiat ceremonia întronizării Preasfințitului Părinte Andrei Moldovan în slujirea de Episcop al Covasnei și Harghitei. A adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură.

Luni, 16 februarie. A avut program de audiențe. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Marti, 17 februarie. A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna”.

Miercuri, 18 februarie. A participat la Sfânta Liturghie, oficiată la Capela Facultății de Teologie. A avut program de lucru la cabinet.

Joi, 19 februarie. Î.P.S. Sa s-a întâlnit la Colegiul Național „Andrei Șaguna” din Brașov cu toți directorii școlilor și liceelor din județul Brașov. Întâlnirea a avut ca temă de discuție colaborarea dintre Biserică și instituțiile de învățământ pentru sprijinirea orei de religie. În aceeași zi, la Colegiul Național „Unirea” din Brașov, Î.P.S. Sa s-a întâlnit cu profesorii de religie din jud. Brașov.

Vineri, 20 februarie. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Duminică, 22 februarie. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul” din Sibiu.

Luni, 23 februarie. A avut program de audiențe și lucrări de birou. Seara, a oficiat la Catedrala mitropolitană din Sibiu, slujba Pavcerniței Mari și Canonul cel Mare a Sfântului Andrei Criteanul. A adresat credincioșilor prezenți un cuvânt de învățătură.

Marti, 24 februarie. A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie din Sibiu. La Capela Facultății de Teologie i-a hirotesit întru duhovnic pe P.C. pr. Cosmin Dănilă, paroh al parohiei Retiș, protopopiatul Agnita, și pe pr. Tiberiu Kiss, inspector social în cadrul Arhiepiscopiei Sibiului. Seara, a oficiat la Catedrala mitropolitană din Sibiu, slujba Pavcerniței Mari și Canonul cel Mare al Sfântului Andrei Criteanul.

Miercuri, 25 februarie. Î.P.S. Sa s-a întâlnit, la Colegiul Național „Octavian Goga” din Sibiu, cu toți directorii școlilor și liceelor din județul Sibiu. Întâlnirea a avut ca temă de discuție colaborarea dintre Biserică și instituțiile de învățământ pentru sprijinirea orei de religie. A participat la Liturgia Darurilor mai înainte sfințite, oficiată la Catedrala mitropolitană din Sibiu. Seara, în același loc, a slujit Pavcernița Mare și Canonul cel Mare al Sfântului Andrei Criteanul.

Joi, 26 februarie. A avut program de lucru la cabinet. Seara, a oficiat la Catedrala mitropolitană din Sibiu, slujba Pavcerniței Mari și Canonul cel Mare al Sfântului Andrei Criteanul.

Vineri, 27 februarie. A participat la Liturgia Darurilor mai înainte sfințite, oficiată la Capela Facultății de Teologie din Sibiu.

Pr. Dr. Cristian VAIDA

TEOLOGIE ȘI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ

De la Editura Humanitas am primit lucrarea lui **Teodor Baconschi, Facebook – fabrica de narcisism**. Lucrarea este o foarte bună prezentare sociologică, politică și chiar religioasă a acestui fenomen al rețelilor de socializare care au cuprins pe toată lumea, nu numai pe cei din generația tânără. După cum arată și autorul, *orice societate umană alcătuiește o rețea. Indivizii sunt reuniți în fratrii și asociații diverse, valorile locuiesc laolaltă într-un imaginar mitico-religios menit să sto-*

cheze memoria comunitară, ierarhia are o verticală cu etaje interdependente. Niciodată însă societatea umană nu a fost mai complexă – și mai ascunsă de ea însăși – decât acum. Și nu e vorba despre o creștere graduală a complexității – așa cum se întâmplă când roata carului devine cauciuc auto –, ci despre o explozie cu indice amețitor, despre o supernovă antropologică. Lucrarea oferă o analiză pertinentă a fenomenului social contemporan și o recomandăm călduros spre lectură și studiu celor ce doresc să depășească o anumită fază de suprafață a acestor rețele și să pătrundă în profunzimea fenomenului.

Am primit de la Părintele **Arhim. Dumitru Cobzaru** scrierea sa: **Fiule, m'am vrut să-ți fiu candelă de ceas târziu...!**, în care oferă răspunsuri fiilor săi duhovnicești. Lucrarea este apărută la Editura Renașterea de la Cluj-Napoca în cursul anului 2014, fiind un îndrumar duhovnicesc de folos. Sigur că multe dintre ideile pe care le regăsim în răspunsurile oferite stărnesc, în urma lecturii, reacții dintre cele mai diverse. Lucrarea este de bun folos pentru cei ce doresc să aibă un asemenea îndrumar, în lipsa părintelui duhovnicesc din proximitatea lor, în toată vremea.

La Editura noastră eparhială a apărut lucrarea **Viața și cinstirea Maicii Domnului**, semnată de către **Pr. Dr. Achim Sărășan** de la Mediaș, în care autorul tratează aspectele acestea legate de Maica Domnului din perspectivă ortodoxă și din perspectiva celorlalte culte creștine. Biserica Ortodoxă o cinstește pe Maica Domnului mai presus decât pe toți sfinții, și știm că sfinții sunt casnicii lui Dumnezeu, sunt aleșii Lui, sunt prietenii Lui, sunt cei care au îndrăznire către Dumnezeu, dar Maica Preacurată este mai presus decât aceștia, fiind cea mai apropiată de Fiul său. O venerăm pentru că ea este cea mai apropiată mijlocitoare pentru noi, pentru că dragostea pe care Dumnezeu a sădit-o inițial în ființa sa, ca om, apoi ca mamă, a fost întărită de dragostea nemărginită a Fiului lui Dumnezeu Îtrupat. Binecuvântăm această apariție editorială și rugăm pe Maica Domnului să mijlocească pentru fiecare dintre cei ce se vor apleca, prin lectură, asupra acestei lucrări.

Mitropolitul Laurențiu

Pr. Ic. Stavrofor Gheorghe Opreș (1927-2005) – un păstor model

La 10 ani de la trecerea la cele veșnice (I)

Anul acesta, pe 14 martie, se împlinesc 10 ani de la trecerea la cele veșnice a părintelui Gheorghe Opreș, fost protopop al Protopopiatului Rupea, jud. Brașov, personalitate religioasă-morală, care a rămas în conștiința noastră, a tuturor celor ce l-am cunoscut și am lucrat cu el, „un păstor model” în gândire, în cuvânt și în faptă.

Aducerea aminte de cel ce ne-a fost călăuză luminoasă, în timpul activității noastre ca slujitori la parohiile din Protopopiatul Rupea, este o obligație morală, îndeplinind în același timp și îndemnul Sf. Ap. Pavel: „Aduceți-vă aminte de mai-mari voștri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu: priviți cu luare-aminte cum și-au încheiat viața și le urmați credința” (Evr. 13, 7).

Câteva date biografice privitoare la viața și activitatea părintelui Gheorghe Opreș sunt suficiente pentru a înțelege de ce a fost **o personalitate religioasă-morală, un păstor model, un om de omenie**. Prezentăm aceste date cu evlavie și respectul de care s-a bucurat părintele Gheorghe Opreș în rândul preoților din Protopopiatul Rupea, din partea credincioșilor din acest protopopiat și din partea tuturor celor care l-au cunoscut, în acest an când Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a consacrat anul **2015 Misiunii în parohie și mănăstire, precum și marilor păstori** pe care Biserica Ortodoxă Română i-a avut în decursul celor peste două milenii.

S-a născut pe data de 14 februarie 1927, în localitatea Dridif, lângă Făgăraș, jud. Brașov, din părinții Maria și Ilarion Opreș, oameni gospodari și cu multă frică de Dumnezeu fiind primul din cei trei copii cu care Dumnezeu a binecuvântat această familie. De mic copil i s-a întipărit în minte dragostea față de Dumnezeu, față de Neam și față de Țară. Absolvă printre primii clasele primare și gimnaziul de la Făgăraș și Brașov, lucru care a provocat admirația părinților, a colegilor și a cunoscuților săi. Simțind chemare pentru preoție își îndreaptă pașii spre Facultatea de Teologie din Sibiu, devenită mai târziu Institutul Teologic de grad Universitar din Sibiu. Aproape de finalul anului I Securitatea l-a arestat, începând astfel „Drumul Golgotei”, cum îl numește părintele în memoriile sale, lăsate ca o moștenire sfântă pentru urmași și pentru cei care le vor citi.

Pe data de 8 iunie 1948, în timp ce se întorcea de la rugăciune, din capela Institutului Teologic de grad Universitar din Sibiu, a fost ridicat de un agent al Siguranței (Securității) din Sibiu și dus într-o cameră de detenție a acesteia. După două săptămâni este dus la Siguranța din Brașov, unde îl întâlnește pe părintele Arsenie Boca, arestat și el de Securitate. În urma unei convorbiri pe care a avut-o cu părintele Arsenie Boca, acesta i-a spus: „Vei scăpa tu și din asta și îți vei vedea de treabă”. La Brașov este anchetat și aruncat în Penitenciarul din localitate. Motivul arestării, judecării și condamnării a fost acela că ar face parte dintr-o grupare de tineri care ar fi oponenți ai noii orânduiri, de ideologie atee, și oameni cu putere de influență asupra celor din jurul lor, fiind considerați, uneori, criminali de către unii din noii guvernanți. Pe vremea aceea, în toate grupările politice erau astfel de tineri care nutreau speranța că noua orânduire instalată la putere va fi trecătoare. Acești tineri erau ferm convinși că încercările noilor autorități, instalate la putere după 23 august 1944, de a-L elimina pe Dumnezeu și credința în Dumnezeu din sufletul și mintea oamenilor nu va avea izbandă. Dintr-o astfel de grupare de tineri, existentă în cadrul Liceului Radu Negru din Făgăraș, făcea parte și tânărul Gheorghe Opreș. Într-un astfel de context ne explicăm faptul că el a fost urmărit de către noile organe de partid, asemenea multor alor tineri din zona Făgărașului și, de fapt, din toată țara. Aici, la Brașov, pe culoarele Securității, îl întâlnește pe tânărul Ioan Glăjar, originar din Ucea de Jos, arestat și el împreună cu alți tineri din zona Făgărașului, cu care a legat o prietenie strânsă pe tot parcursul vieții sale (Părintele Ioan Glăjar a urmat și el Teologia, fiind hirotonit preot, apoi consilier la Arhiepiscopia Sibiului și profesor la Institutul Teologic din Sibiu). Despre condițiile din Penitenciarul Brașov, Părintele Gheorghe Opreș spunea unui camarad de închisoare: „Am fost o fire puțin încrezătoare

în rezistența mea față de o viață trăită în condiții vitrege... Dacă mă vor ține aici în aceste condiții până la primăvară, de trei ori voi muri, nu voi putea rezista”. Totuși, speranța că va fi eliberat din închisoare nu l-a părăsit. Conștient că n-a făcut vreo greșală contra societății, socotește că cele întâmplate cu el sunt prilej de spălare a unor greșeli personale față de Dumnezeu și totodată o jertfă adusă pentru salvarea poporului de sub stăpânirea celor care voiau ca să-L scoată pe Dumnezeu din inima lor și să le sădească ura. În memoriile sale, părintele Gheorghe Opreș amintește și de oamenii de bine, care, deși căutau să placă noilor autorități comuniste, încercau să nu facă viața grea

celor care erau puși să le fie supraveghetori. A fost judecat și condamnat la trei ani de închisoare. În închisoarea de la Brașov s-a încercat un fel de „reeducare” în spiritul învățăturii marxiste, fără sorți de izbândă. De la Brașov, împreună cu alți studenți, tânărul Gheorghe Opreș a fost transferat la închisoarea din Pitești, făcând un popas de două săptămâni la închisoarea Jilava (București).

La Pitești, tinerii arestați erau împărțiți pe „secții”, tânărul Gheorghe Opreș fiind repartizat la secția „corecție”. Vorbind despre condițiile de viață de la Pitești, părintele Gheorghe Opreș spunea: „Foametea, lipsa de mișcare, de aer, incertitudinea făceau să fie o atmosferă de apăsare, de neliniște”. Într-un astfel de context a început opera de „spălare a creierelor” avându-l ca îndrumător pe „renegatul” Eugen Țurcanu, care îi educa spunându-le: „Datoria noastră (a studenților) este de a ne schimba, de a deveni alții, de a trece de la starea de dușmani ai poporului la aceea de oameni cinstiți, spre a ne aduce aportul la construirea societății celei noi, de a contribui la triumful comunismului... că noi am fost în slujba unor forțe rele ce duceau la nimicirea poporului român, că va trebui să se întâmple o schimbare la 180 de grade în scara valorilor ce ne-au condus”. Într-una din zile Țurcanu a trecut pe lângă tânărul Gheorghe Opreș și îi spuse: „Tu ești o fire mistică și nu poți urî. Îți va fi mai greu până te vei schimba”. După câțiva timp, Țurcanu ținea prelegeri de combatere a credinței, ponegrind viața și lupta personalităților în care credea, cei mai mulți fiind morți ca martiri. Au fost și dintre aceia care s-au lepădat, dar eu am rămas în convingerile mele, spune părintele. Pentru că nu s-a reușit să-i spele creierul, pentru că a rămas „corigent” la examenul cerut de Țurcanu, tânărul Gheorghe a fost transferat „disciplinar” la lacul Tașaul, lângă Capul Midia, fiind închis în lagărul de concentrare pentru lucru la canalul Dunăre-Marea Neagră. Aici, tânărul Gheorghe a fost depistat de către „un turnător” ca făcând parte din grupul de „bandiști” care refuză educarea în spiritul promovat de Țurcanu la Pitești, și nu după mult timp este readus la Pitești.

Pentru refuzul de a fi reeducat a fost bătut, maltrat, schingiuit în cel mai josnic chip, despre care părintele spunea: „Se stinsese lumina, nu era curent. M-au bătut pe întuneric. Se da, se da pe nevăzute. M-au bătut unde

nimereau, până nu au mai putut. A doua zi, ogândindu-mă în gamelă să-mi văd chipul, nu m-am mai recunoscut...”. A rămas și cu un semn vizibil pe trupul său, despre care părintele a povestit celor mai apropiați ai săi. După un astfel de tratament barbar, într-o seară când se întorcea la camera de detenție, cu o fină ironie, spunea părintele în mărturiile sale: „Apoi cu bătaia nu faceți voi altul din mine”.

De la Pitești a fost dus la Gherla. Aici, cu metode mai barbare, a continuat munca de „reeducare”, condusă de „călăul” Livinschi. S-a mers până acolo, încât unii dintre ei erau forțați să-și mănânce excrementele și să-și bea urina. Despre acest ultim popas „al măcinării” avea să scrie în volumul său de memorii „Drumul Golgotei”, următoarele: „Omul își dorea moartea, dar ea nu venea. Iar chinul de a te dezbrăca de demnitatea de om, de a-ți omorî conștiința, era de nesuportat”.

Drept recompensă pentru comportamentul său exemplar, la expirarea pedepsei de trei ani, primește gratitudinea celor 12 luni supliment, acordate pentru lagărul de muncă forțată de la Bicaz-Neamț, între 1951 și 1953. Aici muncește la pregătirea terenului pentru construirea căii ferate și la hidrocentrală, unde viața a fost mai ușoară, dar cu multe incertitudini.

În 29 ianuarie 1953 este eliberat. Este dus la gara din Piatra Neamț. Aici i se dă bilet de tren. Ajunge acasă, își revede părinții, frații, dar lucrurile s-au schimbat, deoarece părinții săi au fost declarați chiaburi, fiind în atenția organelor de stat și a Securității. Se duce la Sibiu pentru a-și rezolva situația la Institutul Teologic. Aici îl întâlnește din nou pe Ioan Glăjar, fost camarad cu el la Penitenciarul Brașov, care era în anul III, cu care se sfătuiește în ceea ce privește viitorul său. La legătura cu noul rector, părintele Sofron Vlad, care-l sfătuiește să meargă în audiență la Mitropolitul Nicolae Bălan pentru a-i cere și ajutor financiar, dar și moral. Acesta îl primește, cu bucurie, și îi spune: „Știu că pe voi, cei care ați aparținut unei anumite coloraturi politice v-a chinuit rău”. Un sprijin moral deosebit, la reluarea cursurilor, l-a avut din partea Părintelui Prof. Nicolae Mladin, pe care-l cunoștea de la Mănăstirea Sâmbăta de Sus. Acesta l-a sfătuit să se pregătească peste vară pentru examenele de anul II, pe care le-a susținut la începutul lui septembrie, iar toamna s-a înscris în anul al III-lea de studiu.

Din nou este încercat de angajații Securității care îi impun „domiciliu forțat” pe o perioadă de timp nedeterminată. În cele din urmă, trece și peste acest obstacol, își continuă studiile și în anul 1955 își termină facultatea, luându-și examenul de licență cu teza „Persoană și comuniune”, sub îndrumarea Părintelui Prof. Nicolae Mladin, obținând calificativul maxim.

Tăria de caracter, educația creștină și noblețea sufletească, scut existenței și continuității Neamului, l-a făcut pe tânărul student Gheorghe Opreș biruitor în încheștarea cu răul ateo-comunist: „A ieșit din temniță cu sufletul nealterat, integru, curat și călit, hotărât să-și urmeze destinația, misiunea pe care o are de îndeplinit spre preoție”, cum afirmă unul din camarazii săi de suferință, Nicolae Purcarea (Revista Permanențe, februarie, 2007).

Se căsătorește cu fiica unui deținut politic din Mândra, Mărioara Dan, având ca naș pe părintele Ariton Ieșanu din Sâmbăta de Jos, trecut și el prin maltrătarile Securității. Frica urmăririi din partea organelor locale și ale Securității îi determină ca evenimentul nunții să îl facă acasă, la Mândra, în prezența câtorva colegi și prieteni.

Înainte de căsătorie a fost anunțat de Centrul Eparhial de la Sibiu că a fost numit preot-paroh la parohia Dobârlău, din apropierea Brașovului. S-a dus în sat pentru a vedea cum arată parohia. Oamenii l-au primit cu mare bucurie, iar la plecare i-au spus: „Să vii cât mai curând și să rămâi cât mai mult la noi”. După căsătorie, se duce la Sibiu pentru a prezenta dosarul de hirotonie. Aici surpriză: i se comunică că i-a fost refuzată numirea sa, deoarece Departamentul Cultelor nu și-a dat consimțământul.

Arhim. Visarion JOANTĂ

Knaur.

Ilka Piepgras

Meine Freundin, die Nonne

Cunoscutul teolog rus Serghei Bulgakov (1871-1944) afirma într-una din cărțile sale editate în Franța că „Biserica Ortodoxă nu atât convinge, cât seduce”, adică atrage inima și sufletul omului. Povestea cuprinsă în volumul de față, „Prietenă mea, monahia”, nu face altceva decât să confirme veridicitatea profetică a cuvântului distinsului sacerdot rus. Lansată în Germania în primăvara anului 2010, cartea Ilkai Piepgras, redactor al revistei „Zeitmagazin” din Berlin, a înregistrat un veritabil succes în rândurile cititorilor germani, astfel că a fost publicată într-o nouă ediție în august 2011, fiind îmbogățită cu numeroase imagini. Apărută în spațiul secularizat și profund marcat în ultimii ani de numeroase scandaluri de natură sexuală, în care a fost antrenat clerul catolic, care a avut drept consecință o scădere demografică masivă a catolicismului german prin „Kirchenaustreibung” (ieșirea credincioșilor din biserică) majore înregistrate în ultimul deceniu (conform datelor statistice, numărul catolicilor din Germania a scăzut în perioada anilor 1991-2013 de la 28 la 24 milioane, iar al preoților de la 19.438 la 14.490 [http://de.wikipedia.org/wiki/R%C3%B6misch-katholische_Kirche_in_Deutschland, 5 februarie 2015]), având un titlu incitant, dar și o copertă foarte reușită, nu este de mirare că volumul Ilkai Piepgras a trezit și înregistrat o largă curiozitate în rândul publicului.

Realizând o scurtă descriere a volumului, cotidianul „Augsburger Allgemeine” conchidea: „este o carte emoționantă, profundă”, care prezintă povestea unei hotărâri radicale și a unei prietenii deosebite. Mobilul cărții l-a constituit dorința autoarei de a afla și înțelege de ce Charlotte Staphenhorst, prietena sa cea mai bună din copilărie și adolescență, a luat, în urmă cu mai bine de douăzeci de ani, decizia radicală de a se rupe de tot ceea ce a reprezentat viața sa de până atunci, mutându-se în Grecia, convertindu-se la Ortodoxie și intrând în cinul monahal. Purtând această adâncă întrebare în suflet, Ilka Piepgras a petrecut în toamna anului 2009 trei săptămâni în Mănăstirea Sfântului Gheorghe din Karditsa-Thessalia (Grecia), încercând să pătrundă în viața tainică a vechii sale prietene Charlotte, acum Diodora, stareța așezământului. Revenită la Berlin, Ilka a redactat și publicat un scurt, dar cuprinzător articol în magazinul berlinez la redacția căruia își desfășoară activitatea. Numărul mare de comentarii și interpelări pe care le-a primit apoi pe adresa de internet a redacției au stimulat-o, în cele din urmă, să transpună amintirile sale mai vechi și mai noi, dublate de impresiile și experiențele dobândite pe parcursul șederii în Grecia, într-un volum extins, pe care îl supun acum atenției cititorilor venerabilului Telegraf.

Cartea se deschide cu rememorarea unui episod aparent banal din viața tinereii de 23 de ani, Charlotte Staphenhorst, studentă la Academia Artelor din Berlin, aflată cu o bursă de studiu pe insula grecească Naxos, și anume vizitarea Mănăstirii Sfântului Ioan Gură de Aur și întâlnirea cu părintele Dionisie, în ziua de 26 septembrie 1987, moment

care îi va marca viața pentru totdeauna. Cheia de boltă a dialogului dintre tână studentă și monahul athonit a reprezentat-o fiorul întrebării: „Do you want to make your heart a church of Christ?” (*Dorești să-ți faci inima o biserică a lui Hristos?*) și promptul răspuns: „Yes!” (*Da!*). Drumul inițiat parcurs ulterior de tână evanghelică, Charlotte, și hotărârea radicală de a rămâne în Grecia în preajma harismaticului părinte din obștea mănăstirii athonite Simos Petras nu va reprezenta decât dorința nestăvilită de a-L sluji, a-L urma și a-L iubi pe Hristos din toată inima.

Consecvență propriului crez ziaristic „de a mă dedica mereu unor teme noi și a deschide alte realități decât cea proprie, pentru a înțelege lumea mai bine”, autoarea prezintă cititorului german nu numai itinerariul vieții prietenei sale, ci mai ales universul duhovnicesc al Bisericii Ortodoxe. Astfel, lectorul este introdus atât în viața liturgică, cât și teologică a obștilor monastice și a școlilor academice pe care Charlotte, devenită după primirea botezului ortodox Dionysia (1988) și a îngerescului chip Diodora (1992), le-a parcurs odată cu stabilirea ei în Grecia. Ilka Piepgras surprinde în acest mod cum în devenirea și trăirea ortodoxă a prietenei sale au jucat un rol determinant gheronda Dionisie, arhimandritul Emilianos Simonopetritul – cunoscut la noi prin cărțile traduse și publicate de editurile Deisis de la Sibiu și Sfântul Nectarie de la Arad –, obștea Mănăstirii Ormylia, patriarhul Diodoros I al Ierusalimului – care a tuns-o în monahism –, petrecerea a doi ani și jumătate în obștea Mănăstirii Înălțarea Sfintei Cruci din Ierusalim. Acestor pași și trepte duhovnicești li se adaugă studiile de teologie și limbă greacă la Universitatea din Atena și apoi de Științe Juridice la Universitatea din Toulon-Franța.

Dornică încă de la început să descopere și să înțeleagă transformările radicale din viața fostei ei prietene, dar și ascensiunea surprinzătoare în ierarhia monahală ortodoxă, o lume care-i pare redactoarei berlineze deopotrivă atât de necunoscută și „fermecătoare”, Ilka Piepgras întreține o serie de dialoguri față de față cu prietena sa, fiecare confesându-i celelalte evenimente și devenirile cele mai importante ale vieții sale din ultimii douăzeci de ani. Această reîntâlnire și regăsire a celor două vechi prietene destăinuie cititorului nu numai un parcurs spectaculos și total diferit al vieții celor două femei legate încă din copilărie de o strânsă prietenie, ci și transformările și mutațiile vizibile pe care le-a înregistrat societatea umană și viața omului în ultimele două decenii.

Observând și analizând modul de viață al obștii monahale, dar mai ales pe cel al maicii Diodora, autoarea abordează cu precădere teme precum creștinismul ortodox, spiritualitatea și viețuirea monahală răsăriteană, paternitatea, respectiv filiația duhovnicească și familia creștină. Nu este de mirare că, provenind din sânul unei familii evanghelico-luterane, dar mai ales a societății germane secularizate, redactoarea berlineză insistă în a o provoca pe prietena ei, monahia, să încerce a defini noile valori supreme care i-au schimbat și îi conturează viața începând cu momentul convertirii. Evocate sunt credința, nădejdea și dragostea de Dumnezeu și aproapele, respectiv curăția, simplitatea, rugăciunea și ascultarea față de părintele duhovnicesc, stareța Diodora subliniind, totodată, că în „credința ortodoxă am găsit atât de multă lumină, adevăr și viață, atât de multă frumusețe și atâtea răspunsuri, încât multe probleme de dinainte au devenit total irelevante” (p. 71).

Departă de gândul și cuvintele prin care ar putea-o jigni pe vechea ei prietenă sau sentimentele și crezul religios al oricărui cititor, stareța Diodora se mărginește la a defini întreaga ei viață dinlăuntrul plenitudinii trăirii și viețuirii sale ortodoxe, recunoscând meritele educației creștine dobândite în sânul familiei, dar arătând, în același timp, mărginirea și lacunele protestantismului. Fără a încerca în vreun fel sau mod anume a-și convinge prietena regăsită să-și abandoneze propria identitate confesională și modul de a-și trăi viața, dar observând, totodată, setea și căutările sincere ale acesteia, Diodora o sfătuiește cu blândețe: „caută întotdeauna în continuare! Privește ceea ce-ți face bine și aprofundează. Nu fă nimic cu forța și din pură

rațiune, ci evită. Și încearcă înainte de toate să nu fi ceea ce nu ești. Încercăm de cele mai multe ori să fim ceea ce nu suntem de fapt” (pp. 285-286).

Oprindu-se asupra celui de-al doilea pas major al vieții, intrarea în monahism, gest pe care părinții și prietenii l-au perceput atât ca pe o nebunie a tinereții, cât mai ales un efect al influenței puternice a părintelui Dionisie, maica Diodora elucidează libertatea și sensul acestei hotărâri, afirmând: „În mănăstire am găsit ceva care depășește cu mult succesul și materialul. Acel ceva ce promite adevăr și veșnicie. Am devenit monahie pentru a da vieții mele un sens, care se leagă de veșnicie” (p. 162). Sinceritatea confesiunii maicii Diodora se observă și în modul în care aceasta îi descrie prietenei sale, Ilka, viața de obște a comunității monahale pe care o oblăduiește și rolul părintelui ei duhovnic, Dionisie, în viața ei și a obștii: „aceasta învățăm aici în mănăstire: să viețuim împreună, să avem grijă, să dezvoltăm înțelegere față de slăbiciunile celui alt prin recunoașterea propriilor slăbiciuni, să ne bucurăm de darurile apropielui, să lucrăm împreună, [...] să învățăm să devenim o inimă și un suflet. Noi trebuie să fim asemenea diferitelor mădule ale unui trup în perfectă înțelegere și cooperare, altfel nu există o mănăstire adevărată! Iar aceasta necesită o muncă zilnică cu sine însuși pentru a ieși din propriul eu și a începe să-l vezi pe cel de lângă tine. Gheronda ne ajută să înțelegem și să recunoaștem. El este sufletul comunității noastre” (p. 150). Întregul parcurs al cărții ne dezvăluie, de altfel, dorința redactoarei germane de a-l întâlni pe acest sacerdot harismatic care „i-a răpit prietena din copilărie”. Momentul întâlnirii și al dialogului mult așteptat al Ilkai Piepgras cu părintele Dionisie s-a desfășurat într-o atmosferă caldă și amicală, jovialitatea, noblețea și umorul fin al ieromonahului athonit cucerindu-o în câteva secunde și facilitând o convorbire prietenească, care a fost un imbold pentru descoperirea vieții în Hristos. Mărturia ei în acest sens este evocatoare: „sunt euforică în mod vizibil, ca și cum aș fi trecut cu bine un examen sau aș fi găsit un nou prieten bun” (p. 280).

Epilogul volumului descoperă nu numai decantarea experiențelor dobândite de autoare în timpul șederii în Grecia lângă vechea ei prietenă, ci și mărturisirea acesteia privitoare la modul în care întâlnirea cu Diodora i-a marcat și schimbat o parte însemnată din viziunea și modul ei de a înțelege viața, sensul acesteia, ierarhia valorilor și viețuirea creștină. Dacă în momentul venirii sale la Karditsa toate informațiile pe care le deținea despre monahismul creștin în general se reduceau la câteva noțiuni abstracte, în urma petrecerii alături de obștea monahiilor mănăstirii Sfântului Gheorghe, Ilka Piepgras notează că acesta este o „universitate duhovnicească, în care oamenii învață să-l cunoască pe Dumnezeu prin asceză” (p. 249). Deși nu a reușit să-și regăsească prietena din grădiniță, deoarece „Charlotte este cu neputință de a fi resuscitată”, autoarea este încredințată că a câștigat o nouă prietenă, de lângă care pleacă în mod vizibil și uimitor mai întărită, primenită și odihnită.

Privit din perspectiva autoarei, volumul de față se dovedește a fi rezultatul vizitei prilejuite de întâlnirea prietenei dragi din copilărie, care-i provoacă o călătorie în propriul trecut, dar, în același timp, o căutare adevărată de spiritualitate creștină în lumea contemporană. Frumusețea limbajului și acuratețea stilului sporesc gradul de accesibilitate al cărții, făcând ca povestea monahiei Diodora să se înscrie în rândul aceluia segment de carte care zidește și marchează pozitiv orice cititor.

Într-o vreme când credincioșii Bisericii noastre strămoșești se confruntă cu chemările, uneori extrem de agasante, pe alocuri chiar agresive, de un vădit caracter prozelitist, ale unor sirene rătăcitoare venite dinspre o serie întreagă de denominațiuni neoprotestante și culte orientale, mărturia cărții de față poate constitui un bun prilej de întărire în dreapta credință și descoperirea unui parcurs biografic schimbat de întâlnirea cu adevărata spiritualitate a Bisericii Ortodoxe, pe care și noi, cei născuți și crescuți în ambianța ei, ar trebui iarăși și iarăși să o redescoperim.

Dr. Mircea-Gheorghe ABRUDAN

MISIUNEA BISERICII ORTODOXE RUSE

Căderea Constantinopolului sub turci (1453) nu a coincis cu sfârșitul Ortodoxiei, așa cum credeau unii în epocă. Ceea ce a fost întreruptă a fost lucrarea misionară pe teritoriul Imperiului Otoman, care, deși era în general tolerant – vezi organizarea *millet*-ului pentru non-musulmani –, era împotriva oricărei forme de misiune creștină. În fapt, în acel context socio-istoric, singura dintre Bisericile Ortodoxe capabilă să desfășoare activitate misionară era Biserica Ortodoxă Rusă (D. Buda 2013:220; H.R. Gazer 2013). De aici și apariția unei forme de „mesianism rus”, postulată de formula celei de-a „Treia Romă”.

De-a lungul timpului, activitatea misionară rusă cunoaște o mare diversitate, cunoscând mai multe perioade. Prima dintre ele, mergând de la încreștinarea locuitorilor Kiev-ului și până la cucerirea mongolă (988-1240), este centrată pe anumite mănăstiri cu rolul de baze misionare; episcopi, preoți și monahi luminați duc acum o activitate eroică de evanghelizare a triburilor slave din Nord. A doua perioadă, de la invazia mongolă și până aproape de sfârșitul secolului al XV-lea, cunoaște un mare număr de monahi preocupați de răspândirea Evangheliei, cel mai cunoscut nume fiind cel al lui Ștefan de Perm († 1396). Menționăm că tot acum, prin intermediul unor prizonieri de război, au loc și convertiri printre tătari. În timpul celei de-a treia perioade, între secolele XVI și XVIII, sute și mii de musulmani din jurul Kazan-ului se convertesc la Ortodoxie. Cu toate că politica de stat a fost în general ostilă misiunii, extinderea Imperiului țarist înspre Siberia, ca și lucrarea unor figuri misionare de mare anvergură, cum ar fi Sf. Trifon de Novgorod († 1583) sau Ep. Filotei de Tololsk († 1727), arată cu claritate că misionarismul rus nu a încetat. Cea de-a patra perioadă, datând din secolul al XIX-lea și până la Revoluția din 1917, este caracterizată de o bogată activitate misionară (similară celei din sec. IX-X din Bizanț): Macarie Glukharev († 1847) evanghelizează triburile din Munții Altai; Ep. Inocențiu Veniaminov († 1879), ajuns mai târziu Mitropolit al Moscovei, a activat printre aleuți, eschimoși și alte triburi din Alaska; tot în Alaska a fost și Sf. Herman; în fine, prin intermediul unor teologi și lingviști, cum ar fi Nicolae Ilminsky, Evanghelia a fost tradusă în mai multe limbi, ca de exemplu în tătară. Tot acest efort misionar intens a fost susținut de Societatea Misionară Ortodoxă, înființată la Moscova în 1870, ca și de centrul de studii misionare reprezentat de Academia din Kazan. Inspirat de principiile misiunii bizantine, misionarii ruși au fost activi și în afara granițelor Imperiului, în China, unde trebuie menționat numele Episcopului Inochentie Figurovsky, în Coreea și Japonia, aici o contribuție decisivă având Arhiep. Nicolae Kasatkin (1836-1912). Misionarii ruși au creat alfabetele pentru limbile nescrise, au tradus Biblia și textele liturgice, au celebrat Liturgia în numeroase dialecte locale, au pregătit și hirotonit preoți autohtoni și i-au educat pe oameni pentru a-și îmbunătăți viața socio-culturală (Anastasios 2010:196-198).

În China misiunea ortodoxă începe încă de la sfârșitul secolului al XVII-lea, când un grup de cazaci, cu obârșia în fortăreața rusă Albazin, e folosit în garda imperială. Descendenții lor au constituit un nucleu ortodox, care, în secolul al XIX-lea, întemeiază inclusiv 20 de școli. Numărul ortodocșilor în China sporește odată cu sosirea aici a unui mare număr de clerici, refugiați din Siberia. În urma victoriei armate a lui Mao Zedong, străinii sunt nevoiți să părăsească țara, fapt care duce la scăderea dramatică a numărului de creștini (în 1914 se estimează că erau aproximativ 5000 de ortodocși chinezi, un seminar funcționând la Pekin). Totuși, în 1950, la Moscova, un chinez, Simeon Dou, a fost hirotonit episcop de Tien-Tsin, fiind apoi transferat la Shanghai. În 1956, Biserica Ortodoxă din China primește autonomie din partea Bisericii Ortodoxe

Ruse, iar după un an, un alt chinez, Vasile Yo-Fou-An, e hirotonit episcop de Pekin.

În Coreea exista o misiune ortodoxă către sfârșitul secolului al XIX-lea, a cărei răspundere și-a asumat-o în secolul al XX-lea dioceza greacă din America; inițial ea era condusă de doi preoți, care oblăduiau și o școală, și un spital. Actualmente Biserica Ortodoxă din Coreea se află sub jurisdicția Patriarhiei Ecumenice.

Mult mai activă a fost misiunea în Japonia. Inițiatorul ei a fost unul dintre cei mai remarcabili misionari ortodocși, pâr. Nikolai Kasatkin. Sosit inițial ca preot al ambasadei ruse de aici, în 1861, el devine misionar și traduce în limba japoneză Noul Testament și principalele cărți de cult. Sub acest impuls, numărul credincioșilor crește vertiginos. În 1872, un episcop rus sosit la Hakodate hirotoneste primii doi preoți japonezi; în 1880 erau în Japonia peste 6000 de ortodocși, iar în 1891 erau peste 20000, având 22 de

preoți și 219 biserici și capele. Tot în 1891 era terminată o maiestuoasă catedrală în Tokio, supranumită „casa lui Nikolai”. Recunoscându-i-se meritele, preotul Nikolai este hirotonit episcop în anul 1880. Numărul creștinilor ortodocși a tot crescut, fiind înființat și un seminar teologic la Tokio (J. Meyendorff 1996:90 ș.u.; K. Baker 2006; J. Takahashi 2010:268-285).

Un nume care trebuie reținut este cel al ieromonahului Anatolie (Tihai), de origine basarabeană, care a activat cu succes în Japonia tot în ultima parte a sec. al XIX-lea. De la acesta a rămas un jurnal, ținut în timpul cercetării duhovnicești pe care a întreprins-o în perioada octombrie-decembrie 1877, între orașele Hakodate și Edo (M. van Remortel și Peter Chang 2003; <https://cubreacov.wordpress.com/tag/arhimandritul-anatolie-tihai/>).

Începuturile misiunii ortodoxe în America se leagă de numele lui Ioan Veniaminov, călugăr sosit de la mănăstirea Valamo. Între 1824-1852, el a compus o gramatică a limbii aleutine, a predicat Evanghelia și a tradus în această limbă Biblia și Liturgia. Între 1841 și 1858, a funcționat un seminar în Alaska, la Sitka; în 1858 s-a înființat aici o episcopie auxiliară. După ce Alaska a fost vândută către SUA, în 1868, episcopia a devenit una misionară independentă. În 1872 scaunul a fost mutat la San Francisco, iar în 1905, la New York (J. Meyendorff 1996:152-154).

Această activitate misionară remarcabilă, ca și încercările de reformare a Bisericii Ortodoxe din Rusia – vezi convocarea unui sinod, pregătit deja de doisprezece ani, la 17 august 1917, ce a ființat până în august 1918 –, a fost stopată de Revoluția bolșevică. Minoritate eficace și îndoctrinată, partidul comunist a triumfat, cu o uimitoare ușurință, din cauza incoerenței politice în care se găsea cufundată Rusia. Ținând cont că Marx definise religia drept „opiu al popoarelor”, nu miră faptul că violența antireligiozității bolșevice s-a manifestat încă de la început: la 20

ianuarie 1918, Consiliul comisarilor poporului a aprobat faimosul decret asupra „separării Bisericii de Stat și a separării școlii de Biserică”, ce a fost publicat la 23 ianuarie.

Totuși, Biserica Ortodoxă din Rusia nu era încă redusă la tăcere. În timpul foametei din 1921-1922, Biserica a decis să organizeze, în nume propriu, strângerea de ajutoare pentru ajutorarea înfometăților, ceea ce a făcut ca guvernul să decreteze, în februarie 1922, confiscarea obiectelor de valoare ce se găseau în biserici. Patriarhul a publicat o circulară prin care se permitea livrarea către autorități doar a valorilor ne-sfințite, propunând însă ca în schimbul obiectelor propriu-zis liturgice, credincioșii să organizeze colecte și să verse autorităților contravaloarea acestor obiecte inalienabile cultului. Circulara patriarhului a reprezentat însă pentru guvern arma propagandistică împotriva ierarhiei ortodoxe – patriarhul și episcopii ar refuza să vină în ajutorul celor înfometăți! – și a declanșat

o serie de procese publice intentate clericilor de vază, urmate de arestări masive. Urmările au fost tragice: la Petrograd, mitr. Veniamin a fost condamnat și împușcat împreună cu mai mulți colaboratori ai săi, iar patr. Tihon a fost arestat la 9 mai 1922.

Anul 1922 trebuie să fie privit, pe lângă momentul distrugerii opoziției ierarhiei oficiale a Bisericii Ortodoxe Ruse, și ca momentul anihilării unei eventuale opoziții din partea intelectualității ruse. Dar asupra acestui moment – decretul de expulzare promulgat de Lenin – și al efectelor sale – constituirea diasporei ruse – vom vorbi într-un număr viitor.

Bibliografie (selectivă):

Daniel Buda, „Universalitatea Bisericii în era globalizării din perspectivă ortodoxă”, în Nifon Mihăiță, Marian Vilciu, Florea Ștefan (coord.), *Misiune, Spiritualitatea, Cultură*, Valahia University Press, Târgoviște, 2013, p. 212-227; Hacik Rafi Gazer, „Die Orthodoxen Kirchen im Osmanischen Reich”, în

Thomas Bremer, Hacik Rafi Gazer, Christian Lange (eds.), *Die orthodoxen Kirchen der byzantinischen Tradition*, WBG, Darmstadt, 2003, p. 15-22; John Meyendorff, *Biserica Ortodoxă, ieri și azi*, trad. Cătălin Lazurca, Anastasia, București, 1996; Archbishop Anastasios (Yannoulatos), *Mission in Christ's Way. An Orthodox Understanding of Mission*, Holy Cross Orthodox Press, Brookline, Massachusetts/World Council of Churches Publications, Geneva, 2010; Ioan I. Ică jr., „Rusia și filozofiile ei – lecție pentru mileniul III”, în Tomas Spidlik, *Spiritualitatea Răsăritului Creștin: IV. Omul și destinul său în filozofia religioasă rusă*, trad. Maria-Cornelia Ică jr., Deisis, Sibiu, 2002; Gheorghe Petraru, „Mergeți în toată lumea și propovăduiți Evanghelia la toată făptura...”. *O istorie a misiunilor creștine*, Sf. Mina, Iași, 2013; M. Van Remortel și Peter Chang (eds.), *Saint Nikolai Kasatkin and the Orthodox Mission in Japan: A Collection of Writings by an International Group of Scholars about St. Nikolai, his Disciples and the Mission*, Point Reyes Station, California/Divine Ascent Press, Monastery of St. John of Shanghai and San Francisco, 2003; Vlad Cubreacov, „Figuri bisericești din Basarabia. Arhimandritul Anatolie Tihai”, în *Luminătorul*, nr. 3-4 (1933), p. 236-237; mai multe detalii pe site-ul: <https://cubreacov.wordpress.com/tag/arhimandritul-anatolie-tihai/>; Georges Florovsky, *Ways of Russian Theology*, 2 vol., trans. by R. Nichols; Nordland Publishing Company, Belmont, 1979 (*Collected Works* vol. V-VI); Alexander Schmemmann, *The Historical Road of Eastern Orthodoxy*, trans. by L. Kesich, Harvill Press, London, 1963; Fairy von Lilienfeld, „Tausend Jahre Kirche in Rußland. Geschichte der russischen Orthodxie”, în *Tausend Jahre Kirche in Russland*, Tutzing, 1987, p. 25-27; Toroczkai Ciprian Iulian, *Teologia rusă din diaspora. Context istoric; principalii reprezentanți și originalitățile lor teologice*, Agnos, Sibiu, 2005.

Ciprian Iulian TOROCZKAI

Iarăși despre „necurăția femeilor”, și nu numai...

(urmare din p. 1)

În realitate aceasta se întâmplă destul de rar și, de cele mai multe ori, oameni cu harisme diferite au colaborat fructuos spre binele Bisericii, fără să se desconsidere reciproc (cf. I Corinteni, cap. 12). Este vorba despre **autoritatea canonică** (sinoadele și ierarhii), **autoritatea teologico-științifică** și **autoritatea duhovnicească**. Cum am mai spus, au existat puține persoane în istoria Bisericii care au reușit să se impună sub toate aceste trei aspecte (poate doar: Atanasie cel Mare, Vasile cel Mare, Grigorie Teologul, Grigorie de Nyssa, Ioan Gură de Aur, Grigorie Palama și alți câțiva – dar nici aceștia nu au excelat în toate), iar părintele Cleopa, după părerea mea, nu poate fi numărat printre ei, pe simplul motiv că nu a fost ierarh al Bisericii, iar din punct de vedere teologic, a fost un foarte bun autodidact, dar nu mai mult. Până la urmă, Biserica niciodată nu a considerat că sfinții ar fi infailibili, ci numai Sinoadele Ecumenice ale Bisericii! Cred că același lucru este valabil și în cazul maicii Vassa Larina, o fecioară poliglotă și foarte erudită, care a scris numeroase studii științifice de liturgică și nu numai, în care nu face altceva decât să prezinte vechile izvoare, dar nu selectiv, cum o fac unii, ci exhaustiv și studiate în paralel. De aceea am și spus că studiul dănei la subiectul despre „necurăția rituală” este unul foarte bun.

Deci, revenind la subiectul despre femeile în perioada ciclului menstrual, eu știu foarte bine că părintele Cleopa a avut o altă părere decât cea expusă de mine. Avem noi o oficializare a părerii sfinției sale la nivel panortodox? Sau măcar duhovnicii români au fost cu toții exact de aceeași părere? Nu! Atunci de ce să nu luăm în calcul și celelalte autorități: canonică și teologico-științifică sau chiar opiniile altor personalități duhovnicești? Iată, de exemplu, patriarhul Pavle al Serbiei (citad de Vassa Larina), care, fără îndoială, a fost nu doar un mare ierarh al Bisericii, ci și un bun teolog, și un om foarte duhovnicesc, consideră că femeile pot să intre în biserică în perioada ciclului menstrual și chiar să ia anafură și agheasmă. Ce facem în acest caz cu părintele Cleopa? S-ar putea ca unii începători să aibă nevoie anume de poziția părintelui Cleopa, dar asta nu înseamnă că ea este singura și automat devine normativă pentru toți. Nicidecum! Și iată de ce...

II. Unii „legionari ortodocși” au sărit cu învinuirea că cei ce permit femeilor intrarea în biserică în perioada ciclului menstrual încalcă și desființează **textul biblic de la Levitic 15**, care vorbește foarte clar despre interdicțiile în cazul lor. Împotriva acestei acuzații, bazate pe un singur text biblic, eu vin cu alte 5 împotrivi.

1. Sinodul Apostolic a anulat prescripțiile levitice, stabilind ca *creștinii să se ferească doar de idoli, de desfrânare, să nu mănânce animale sugrumate și să nu bea sânge* (Fapte 15, 20, 29). Dacă Vechiul Testament a rămas în vigoare în toate aspectele lui, atunci „legionarii ortodocși” ar trebui nu numai să se taie împrejur, ci, conform aceleiași cărți a Leviticului (cap. 11), să nu mănânce carne de porc sau de iepure, iar Paștile și alte sărbători să le sărbătorească ca evreei.

2. Atunci când o femeie cu scurgere de sânge s-a atins de Hristos, Domnul nu a certat-o (așa cum s-ar fi convenit după cartea Levitic, 15), ci i-a lădat credința (vezi Matei 9, 20-22). Poate cineva să se considere un mai bun împlinitor al Legii decât Însuși Dăătorul Legii?

3. În alt loc din Evanghelie (Matei 15, 17-20) Mântuitorul arată foarte clar că nu cele exterioare spurcă pe om, ci cele ce ies din inimă: *gândurile rele, uciderile, adulterele, desfrânările, furtul, mărturiile mincinoase, hulele etc.* – acestea sunt cele care spurcă pe om. Deci nici menstruația nu spurcă femeia, căci altfel Hristos n-ar fi lădat femeia respectivă care s-a atins de El și s-a vindecat.

4. În Epistola către Evrei (cap. 7-10), Sf. Ap. Pavel arată caracterul simbolic și alegoric ale multor prescripții levitice, în special cele legate de Templu și Jertfe. Tot așa, mai mulți părinți și scriitori bisericești în epoca primară a Bisericii au înțeles prescripțiile despre „necurăția rituală” ca o alegorie la necurăția păcatelor.

5. Multe din prescripțiile Legii Vechi, cum sunt, de exemplu, cele despre lepră (expuse la Levitic 14, imediat înaintea prescripțiilor despre menstruație), nu au avut nici o valoare teologică, ci una strict igienică și cultural-civilizațională. Poporul evreu trebuia să crească și să se înmulțească, ca să facă față nu doar atacurilor armate, ci și civilizației celorlalte popoare din jur, cu care deseori intrau în contact și erau tentați să-și lase și credința de dragul civilizației lor. Tocmai de aceea, spre mirarea tuturor, Moise poruncește evreilor să poarte o lopată cu ei ca, atunci când își vor realiza necesitățile fiziologice,

să-și îngroape fecalele (Deuteronom 23, 13), pentru că acestea puteau fi focar de infecție. Dar n-am văzut pe nici un „împlinitor al Bibliei” să umble cu lopata după el. Numai să nu spuneți că regula nu mai este actuală, căci exact acest lucru îl spuneam eu și despre prescripțiile privind menstruația, în contextul în care, toată lumea civilizată poartă chiloși (ceea ce nu se întâmpla nici măcar la începutul sec. XX), iar mai nou, s-au inventat și absorbantele pentru femei.

III. Un alt argument al „legionarilor” îl reprezintă Canoanele Sf. Dionisie și Timotei ai Alexandriei. Trecând peste faptul că nu oricui îi este dat să înțeleagă și să tâlcuiască Canoanele, vreau să amintesc că împotriva acestor prescripții canonice există și altele, contrarii lor:

1. Așa cum scrie și în studiul maicii Vassa Larina, este vorba de *Didascalia* (Antiohia, sec. III), „*Constituțiile Apostolice*” (Antiohia, sec. IV – care conțin nu doar capitolul despre „necurățiile rituale”, ci și cele 85 de „Canoane Apostolice”), precum și de *învățăturile Sf. Grigorie Dialogul, papă al Romei*. Deosebit de relevant este și **Canonul 1 al Sf. Atanasie cel Mare**, care compară scurgerile femeilor și bărbaților cu curgerea nasului sau scuipatul; și tot Sf. Atanasie precizează că *aceste scurgeri firești nu sunt păcat sau necurăție, iar cei ce afirmă aceasta mai degrabă ei sunt „necurați la minte”*. Deci, toate aceste izvoare contrazic părerea Sf. Dionisie și Timotei. Iar noi, dacă nu ne putem lămuri în această contradicție, atunci, cel puțin, să știm că problema „necurăției rituale” nu a avut o abordare unilaterală, ci chiar Sfinții Părinți au avut păreri diferite în această privință.

2. S-a mai invocat și Canonul 28 al Sf. Ioan Postitorul, în legătură cu care vreau de asemenea să fac unele precizări. În primul rând, aceste Canoane nu aparțin Sf. Ioan Postitorul, patriarhul Constantinopolului (sec. VI), ci ierodiaconului Ioan Postitorul din Constantinopol (sec. IX). Orice profesor serios de Drept Canonic vă va confirma acest lucru, dar și faptul că, după Sinodul VII Ecumenic, disciplina canonică a Bisericii a fost puternic influențată de anumite curente monahale exagerate și de o revenire la unele prescripții levitice, care, după acelea, au fost aplicate selectiv. De exemplu, din aceeași perioadă avem Canonul 38 al Sf. Nichifor Mărturisitorul († 828), care spune următoarele: „*De va naște femeia și pruncul este în primejdie de moarte, după trei sau cinci zile să se boteze acel prunc, dar se cuvine ca altă femeie botezată și curată să-l alăpteze; iar mama lui nici să nu intre în dormitorul unde este pruncul și în general nici să nu se atingă de el, până ce nu se va curați deplin după 40 de zile și nu va primi de la preot rugăciunea.*” Nu se știe în ce măsură acest Canon a fost respectat vreodată, dar este clar că în majoritatea cazurilor, creștinii de atunci pur și simplu nu aveau case atât de spațioase ca să-și permită să aibă dormitor special pentru copil în care mama să nu poată intra, nemaivorbind de dificultatea de a găsi și, probabil și de a plăti, o doică. Nu mai spun de faptul că autorul acestui Canon n-avea nici habar de fiziologia femeii și că ea putea pierde laptele pentru totdeauna, ca urmare a unei astfel de interdicții. De aceea, pe bună dreptate, unii consideră această prevedere a Sf. Nichifor drept una misogină și inumană. Canoanele anterioare, 2 al Sf. Dionisie al Alexandriei († 264) și 7 al Sf. Timotei al Alexandriei († 385), vorbesc doar despre oprirea de la împărtășire a femeilor în perioada necurăției lunare (similară cu cea post-natală), nu și despre neatingerea lor de altcineva. Aici însă totul s-a dus la extrem, iar în perioada imediat următoare, în Molitfelnic apar rugăciuni care vorbesc despre necurăția femeii ce a născut – texte care în Molitfelnicul pre-iconoclast (Barberini 336 gr.) nu se întâlnesc.

3. Observăm că în Canoanele lui Dionisie și Timotei nu sunt prevăzute epitimii pentru femeile care „încalcă regula” în această perioadă, pe când Ioan Postitorul le oprește pentru 40 de zile de la împărtășire dacă numai au îndrăznit să se atingă de cele sfinte. Mai mult decât atât, același Ioan Postitorul practic „falsifică” vechile Canoane, căci Sf. Dionisie nici nu amintește despre termenul zilelor de necurăție, iar Timotei al Alexandriei spune: „*Nu se cuvine a se apropia de Taine până ce se va curați*”. Însă Ioan Postitorul spune: „*Canonul al 2-lea al Sfântului Dionisie și al 7-lea al lui Timotei poruncesc ca femeile care sunt în curățirea (!) lunară să nu se atingă de nimic din cele Sfinte până la a șaptea zi. Și Legea Veche poruncește aceasta...*” – deci automat termenul de șapte zile devine obligatoriu chiar și pentru femeile cu 2-3 zile de menstruație. Și dacă Dionisie și Timotei interzic în special împărtășirea cu Sfintele Taine, la Ioan Postitorul regula s-a extins și asupra atingerii de cele sfinte. Și tot el, deja face trimitere și la Vechiul Testament, deși Părinții anteriori nu făceau trimiteri la cartea Levitic.

4. Însușind toate acestea, ne dăm seama că disciplina canonică a Bisericii nu este doar complexă, ci și foarte variată. Tocmai de aceea, în anumite Biserici Ortodoxe Locale, femeilor în perioada menstruației li se permite nu doar să intre în biserică și să ia anafură și agheasmă, ci chiar să se împărtășească. În această privință eu am mers pe o cale de mijloc. Iar dacă vreun episcop sau preot permite femeilor să se împărtășească în timpul ciclului, consider că aceștia au suficiente argumente teologice și explicații fiziologice pentru a proceda astfel. Eu însă, urmând duhovnicilor mei, am încă anumite rezerve în acest sens și permit împărtășirea doar în cazul hemoragiilor patologice, nu și a menstruațiilor obișnuite.

PĂRINTELE TEOFIL PĂRĂIAN

Duhovnic pentru călugări și mireni

Unul dintre marii păstori de suflete din Arhiepiscopia Sibiului, Părintele Teofil Părăian, ar fi împlinit, la 3 martie 2015, 86 de ani. Acesta este motivul pentru care evocăm în cele ce urmează câteva aspecte legate de activitatea și învățătura sa despre duhovnic și duhovnicie așa cum reiese din scrierile sale.

Urcușul duhovnicesc probează responsabilitatea fiecăruia față de Dumnezeu. Reușita – raiul, privit ca un fel de Tabor generalizat – nu poate fi atinsă fără „a ne cerceta pe noi înșine unde suntem, ca să știm ce trebuie să facem pentru a fi unde trebuie să fim”.

Limpezirea sufletului este doar premisa vieții spirituale, deplinătatea ei o dă adaosul de virtute care ne aseamănă cu Dumnezeu. Angajarea pe această cale deschide nevoia de îndrumare, de atenționare, de jaloane pe care fiecare să le aibă în vedere, altfel spus, de un program de viață creștină.

Pentru că „nu poți cere unui om mic din punct de vedere spiritual să facă lucruri mari, ca unul ce este înaintat în viața spirituală”, programul de viață duhovnicească pe care Părintele Teofil îl recomanda credincioșilor contrage învățăturile bogate ale literaturii patristice într-un breviar de creștinism autentic:

„Ce program dau eu: întâi frecvența la biserică. Nu concep un creștin să nu meargă la biserică, și mai ales un creștin ortodox să nu meargă la biserică în duminici și sărbători, mai ales în duminici la Sfânta Liturghie. Două ceasuri pentru Dumnezeu, dacă cred în Dumnezeu, nu e prea mult două ceasuri pe săptămână.

Al doilea punct este să începi ziua cu Dumnezeu și să o sfârșești cu Dumnezeu, adică cu rugăciuni de dimineață și seară și rugăciunile de la masă. [...] Cine poate începe ziua fără Dumnezeu și o poate sfârși fără Dumnezeu înseamnă că nu își dă seama de raportul său cu Dumnezeu. Dacă crezi în Dumnezeu, să știi că Dumnezeu nu poate fi neglijat, dacă îl neglijezi, să știi că nu îl ai.

Al treilea punct e să citești din Noul Testament în fiecare zi două capitole, ca să îți se îmbogățească mintea cu gânduri bune, pentru că mintea omului e ca o moară, zic părinții, și ce bagi pe moară, aceea macină moara. [...] Ca să porcească gânduri bune, trebuie să bagi în minte gânduri bune, și acestea se pot găsi în Noul Testament, în Biblie în general, în slujbele Bisericii, în cărțile de învățături duhovnicești, cum e *Filocalia*, *Patericul* și alte cărți, cum ar fi *Războiul nevăzut*, *Paza celor cinci simțuri*.

Al patrulea punct e să-ți păzești mintea prin rugăciune de toată vremea, adică zicând «Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul», bineînțeles, atunci când nu ai altceva anume de făcut cu mintea. Eu nu zic ca un student să zică «Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul» și să nu asculte cursurile sau să nu învețe. Ci când e mintea liberă și se poate gândi la orice, atunci să zică «Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul», în loc de a se gândi la orice. Și asta ca să i se limpezească mintea, pentru că toate ale omului pornesc de la gândul omului. [...] Să știți însă, că rugăciunea de toată vremea nu înseamnă numai asta, adică să zici mereu «Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui

Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul», pentru că Sfântul Maxim Mărturisitorul a fost întrebat: cum, Sfântul Apostol Pavel, care avea grija Bisericii și propovăduia și el, zice «neîncetat să vă rugați», cum se ruga el neîncetat? Și soluția pe care o dă Sfântul Maxim Mărturisitorul este aceasta, că: «Rugăciunea de toată vremea este a avea mintea lipită pururi de Dumnezeu cu multă evlavie și cu dor, a atârna cu nădejdea de El și a te încrede în El în toate, orice ai face și ți s-ar întâmpla».

Și, în sfârșit, al cincilea punct este postul. În Biserica Ortodoxă toate sunt egale. Postul este obligatoriu, numai că nu-l pot face toți, dar cei care nu pot să postească

poți să zici că astea sunt păcate, ci stări ale sufletului care nu manifestă călcarea legii lui Dumnezeu, ci atestă mai degrabă o slăbiciune. Poate că omul nu ajunge niciodată să-l iubească pe Dumnezeu din toată inima, dar aceasta nu înseamnă că păcătuiește, ci că nu a ajuns încă la măsura aceea [...] Mai sunt și altele care cred eu că nu trebuie luate în considerare. La spovedit trebuie să spui ceea ce vezi tu în tine ca insuficiență. Sunt și lucruri care pot fi socotite la neputință, la neștiință, la rea voință, la alte categorisiri decât păcatul, păcatul fiind călcarea legii lui Dumnezeu cu deplină voință și știință. „Dacă totuși faci niște lucruri negative, nu toate-s păcate! Păcate-s acelea când, de exemplu, știi că nu trebuie să furi și furi”. Tonul spovedaniei este tonul pocăinței, al apăsării, dar în același timp al nădejdii, al așteptării apropiatei descătușări: „Păcatele nu se povestesc, ci se spovedesc”.

Întoarcerea la scaunul iertării denotă implicarea reală a omului în mântuirea sa, după cum spovedania rară trădează de cele mai multe ori neseriozitatea sau puținătatea credinței: „La mine mai vin la spovedit oameni și îi întreb: *Când te-ai spovedit ultima dată?* Și zice: *Anul trecut în Postul Paștilor*. Zic: *La cine?* Și zice: *La dumneavoastră*. Și zic: *Măi, da' nu ți-am spus eu că trebuie să te spovedești în toate posturile?* Mi-ai spus, părinte, da' acum ce să fac? Mă gândesc acum ce să fac eu cu el? Și îs cam îngăduitor, nu știu ce va zice Dumnezeu în cele din urmă, poate că totuși mă va milui, că îngăduința îi lucru bun. Dar îi spun omului că la anul viitor să caute alți părinți, dacă va fi tot așa. Să știți că n-am încredere în spovedania celor ce se spovedesc o singură dată pe an. Câteodată, când am vreme așa mai multă și stau de vorbă cu omul, îi mai pun câte o problemă de felul acesta: *Da' dacă într-un an s-ar întâmpla să nu mai fie Postul Paștilor, în acela te-ai mai spovedi?*”

Părintele Teofil este îndrumător spiritual atât pentru călugări, cât și pentru credincioșii mireni. Pe cei aflați la început de drum, îi sfătuiește: „Important este să ceri de la Dumnezeu omul care să te poată ajuta și, în același timp, să ceri de la Dumnezeu și smerenia de a-l asculta”. Duhovnicul este pavază

împotriva egoismului și îndrumător pe calea mântuirii. Fiecare credincios are nevoie de un duhovnic, cu a cărui conștiință superioară, își verifică propria conștiință: „Avem nevoie de un om străvăzător, un om care poate să-și dea seama de niște situații pe care noi înșine, părtinitori fiind, nu le putem sesiza și nu le putem rezolva. Și atunci e nevoie de cineva între noi și Dumnezeu, un om al lui Dumnezeu, care să ne descopere voia lui Dumnezeu, avem nevoie de un om care să asculte mărturisirile noastre, care pentru noi înseamnă și o ușurare sufletească. Avem nevoie de un om care să știe mai bine decât noi ce trebuie să facem ca să înlăturăm din viața noastră cele rele și să ne întărim în cele bune”.

Reper al importanței duhovnicului în viața creștinului au rămas cuvintele Părintelui Teofil: „Un duhovnic, de exemplu, poate să fie mare – pentru cei care îl ascultă, poate să fie mic – pentru cei care nu îl ascultă, și de nimic – pentru cei care nu-l iau în considerare”.

Protos. Matei Bilăucă

N. 3 martie 1929, în Topârcea, jud. Sibiu, † 29 oct. 2009, în Cluj-Napoca, înmormântat la mănăstirea Sâmbăta. Studii: la școli speciale pentru nevăzători la Cluj (1935-1940) și Timișoara (1942-1943), apoi studii liceale cu bacalaureat tot la Timișoara (1943-1948), continuând la Institutul Teologic Universitar din Sibiu (1948-1952). Frate în mănăstirea „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus, jud. Brașov (1 apr. 1953), călugărit sub numele Teofil (15 aug. 1953), hirotonit ierodiacon (15 aug. 1960), apoi ieromonah (13 mai 1983), hirotosit arhimandrit (8 sept. 1988). Cunoscut și apreciat ca duhovnic, predicator și conferențiar.

trebuie să știe că o datorie nu și-o împlinesc și trebuie să găsească modalitatea să facă altceva în loc de postul pe care nu îl pot ține.”

Spovedania deasă și găsirea unui duhovnic apar, așadar, ca puncte centrale în ascensiunea spre veșnicie. Rostul spovedaniei îl dau mărturisirea și iertarea păcatelor, pentru lepădarea de cele rele și întărirea în cele bune. Credinciosul care se spovedește trebuie să aibă cunoștința păcatului, să-și înțeleagă în mod corect căderile: „Vin atâția oameni la spovedit care nu știu ce să spună, în sensul că nu-i interesează, nu iau aminte la sufletul lor”. „Omul trebuie să își aleagă (din listele de păcate cuprinse în îndreptarele de spovedanie) numai ce știe că i se potrivește lui, nu să-și asume toate câte sunt scrise în listele de păcate. Nu te poți lua după lucruri generale pe care nici nu le poți considera păcate, ci stări. De exemplu, vin unii la spovedanie și zic: «Nu-L iubesc pe Dumnezeu din toată inima mea, nu-l iubesc pe aproapele meu ca pe mine însumi...». Nu

Diac. Dr. Habil.
ȘTEFAN L. TOMA

DIN ACTUALITATEA BISERICESCĂ PANORTODOXĂ

A doua întrunire a Comitetului Interortodox Special pentru pregătirea Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe (15-21 februarie 2015, Chambésy/Elveția)

Urmare a hotărârii Sinaxei Întâistătătorilor Bisericilor Ortodoxe Autocefale (care a avut loc între 6-9 martie 2014, la Fanar), în perioada 15-21 februarie a.c., sub președinția Înaltpreasfințitului Ioan de Pergam (Zizioulas), reprezentantul Patriarhiei Ecumenice, s-a desfășurat a doua întrunire a Comitetului Interortodox Special pentru pregătirea Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe (prevăzut pentru anul 2016), la Centrul Patriarhiei Ecumenice de la Chambésy.

Scopul acestei întruniri l-a constituit reevaluarea textelor (documentelor) care au fost redactate de către cea de-a III-a Conferință Panortodoxă Presinodală, din anul 1986.

Într-o primă fază, în toamna anului 2014, Comitetul Interortodox Special s-a preocupat cu tema dialogurilor intercreștine și cu Mișcarea Ecumenică, în general (vezi „Din actualitatea bisericească panortodoxă”, în *Telegraful Român*, nr. 41-44/1 și 15 noiembrie 2014, p. 10). De data aceasta, agenda de lucru a membrilor Comitetului a vizat ca temă centrală: „Contribuția Bisericii Ortodoxe la promovarea păcii, dreptății, libertății, frățietății și iubirii dintre popoare, ca și la îndreptarea discriminărilor rasiale și de alte feluri”, temă asupra căreia au fost făcute corecturile necesare.

La următoarea întrunire a sa, Comitetul Interortodox Special va purcede la analiza documentelor care privesc următoarele teme aflate pe agenda Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe, respectiv: „Aspectul calendarului comun”, „Abordările căsătoriei” și „Importanța postului și a respectării acestuia astăzi”.

Potrivit prevederilor hotărârii Întâistătătorilor Bisericilor Ortodoxe, lucrarea Comitetului Interortodox Special se va încheia înainte de Paștile anului 2015, urmând ca textele reevaluate de către acesta, să își continue parcursul mai departe, spre următoarea Conferință Panortodoxă Presinodală, care se preconizează a fi convocată spre mijlocul anului în curs.

Spre deosebire de lucrările primei întruniri a Comitetului Interortodox Special pentru pregătirea Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe, care s-a desfășurat între 29 septembrie – 4 octombrie 2014, tot la Centrul Patriarhiei Ecumenice de la Chambésy, la care nu a participat delegația Bisericii Ortodoxe a Cehiei și Slovaciei, la prezenta întrunire a luat parte și delegația acestei Biserici, astfel încât, toate cele paisprezece Biserici Ortodoxe Autocefale au putut fi reprezentate în mod statutar.

La cea de-a doua întrunire a Comitetului Interortodox Special, Patriarhia Română a fost reprezentată de către Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Nifon de Târgoviște, alături de pr. prof. dr. Viorel Ioniță. După cum aminteam, Patriarhia Ecumenică a fost reprezentată de Mitropolitul Ioan de Pergam (președinte), alături de pr. Gheorghe Tsentsis, arhim. Maxim Pathos și arhid. Ioan Chrysavgis (ca secretari pe lângă președinte). Patriarhia Alexandriei: Mitropolitul Serghie de Kalis Elpidos și arhim. prof. dr. Nicolae Ioannidis. Patriarhia Antiohiei: Mitropolitul Vasile de Arkadia și Gheorghe Gandour. Patriarhia Ierusalimului: Arhiepiscopul Aristarhos de Konstantinis, prof. dr. Teodor Iankou. Patriarhia Georgiei: Mitropolitul Andrei de Samtabisi și Gori, pr. Gheorghe Zviantze și monahul Constantin-Antim Tsavatsivili (Grigoriatul). Patriarhia Serbiei: Mitropolitul Amfilohie de Muntenegru, Episcopul Irineu de Batska și pr. Gaios Gaits. Patriarhia Moscovei: Mitropolitul Ilarion de Volokolamsk, pr. Nicolae Balashov și diac. Anatoly Churyakov (traducător). Patriarhia Bulgariei: Mitropolitul Ioan de Varna și Marea Preslavie; Mitropolitul Serafim de Nevrokopiu. Biserica Ciprului: Mitropolitul Gheorghe de Pafos și prof. dr. Nicolae Zaharopoulos. Biserica Greciei: Mitropolitul Ignatie de

Dimitriada și Mitropolitul Hrisostom de Messinia. Biserica Albaniei: Mitropolitul Ioan de Koritsa și Mitropolitul Nicolae de Apollonia. Biserica Poloniei: Episcopul Gheorghe de Semiatitse și pr. Andrei Kouzma. Biserica Cehiei și Slovaciei: Mitropolitul Gheorghe de Mihaloupoleos. Secretariatul Pregătirii Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe a fost reprezentat de către Mitropolitul Ieremia al Elveției (secretar), alături de prof. dr. Vlasios Fidas (consilier), prof. dr. Constantin Delikonstandis, Teofan Drakopoulos.

Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe, prevăzut pentru anul 2016, eveniment aflat într-un susținut proces de pregătire încă din anul 1961 (deși au existat propuneri anterioare pentru procesul de demarare a convocării acestuia, în anul 1920 și 1930), va fi format pentru prima dată din reprezentanții

logice ale Părinților Bisericii, s-au născut tocmai ca rod al unei astfel de deschideri spre dialog, ca și din necesitatea mărturisirii adevărilor mântuitoare ale Bisericii Ortodoxe dintotdeauna.

Însă cel mai important aspect al viitorului Sfânt și Mare Sinod al Bisericii Ortodoxe, îl va constitui abordarea și rezolvarea temelor care privesc organizarea și administrarea Bisericii Ortodoxe din întreaga lume. Așa cum arhid. dr. John Chrysavgis (consilier al Patriarhului Ecumenic Bartolomeu pentru continentul american) afirma, întrebarea este dacă comunitățile bisericești ortodoxe din diaspora (precum cele din SUA sau Europa Occidentală, dar și din Asia sau Australia) au ajuns la nivelul de maturitate sau au dobândit acel tact și responsabilitate pastorală comună în a sluji poporul credincios și a gestiona aspectele pastorale și administrative bisericești prin unitate.

Deoarece au fost luări de poziții unilaterale, pe diverse canale de comunicare, ce afirmau inclusiv necesitatea prezenței la Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe și a așa-zisei *Biserici Ortodoxe din America* (OCA), structură care provine din vechea Mitropolie Rusă (misionară) din America (căreia Patriarhia Moscovei i-a acordat „în mod unilateral” statutul de „autocefalie” în anul 1970), e de reținut vizita făcută de „Primatul” acesteia la Patriarhia Ecumenică, Înaltpreasfințitul Părinte Tihon, în decembrie 2014. În cadrul întâlnirii avute cu Sanctitatea Sa, Patriarhul Ecumenic Bartolomeu, i s-a comunicat „Primatului” OCA-ului, că relaționarea întregii Biserici Ortodoxe cu structura pe care o păstrează se face în cadrul *Adunării Episcopilor Canonici din SUA și Canada*, și nu alături

Istorică Biserică „Sfânta Irina” din Constantinopol, locul unde s-a ținut al II-lea Sinod Ecumenic (381), dar și loc desemnat a găzdui Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe din anul 2016

tuturor celor paisprezece Biserici Ortodoxe Autocefale. Acest aspect va reprezenta o noutate absolută în materie de istorie bisericească și de responsabilizare a întregii Biserici Ortodoxe, raportat la problematica confruntării cu provocările lumii moderne și a adaptării propriei pastorale la acest context.

Teologii și istoricii, care analizează atent acest parcurs, știu că convocarea unui astfel de Sinod în Biserica Ortodoxă nu corespunde practicii organizării Bisericii Apusene, deoarece presupune consultarea și acordul tuturor Bisericilor locale, nefiind hotărârea unei singure Biserici sau a unui singur Întâistătător. Astfel, o cerință absolută a realizării acestui Sinod a reprezentat-o rezolvarea oricărui tip de dezacord existent între Bisericile locale, cu privire la acest eveniment. Dacă un astfel de consens nu s-ar fi putut realiza, întreg acest demers ar fi fost sortit eșecului.

Modul prin care Biserica Ortodoxă (ca întreg) se raportează la vremurile moderne, are o legătură directă cu ethosul mărturisirii adevărilor mântuitoare ale Evangheliei în plan social. În lumina așteptării Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe din anul 2016, s-a și făcut deja afirmația, că statutul canonic al structurilor bisericești administrative din diaspora, organizate pe principii etnice, va necesita o oarecare autonomie în relația cu Bisericile-mame, ca germenii altor Biserici Ortodoxe locale să se poată dezvolta.

Între aspectele aflate pe agenda viitorului Sfânt și Mare Sinod, cel puțin două teme au dobândit un interes global și fără precedent: modul prin care Biserica Ortodoxă se raportează la fundamentalismul religios, dar și la fanatism. Discernământul teologiei marilor Părinți ai Bisericii e chemat să lumineze „calea” poziționării Bisericii Ortodoxe de mâine, bine știind că există „grupări” monahale cu viziuni extreme, ca și poziționări bisericești instituționale, care susțin (pe mai departe) eforturile dialogurilor ecumenice. Orice abordare responsabilă a istoriei Bisericii Ortodoxe, ne duce spre concluzia că, marile opere teo-

de celelalte paisprezece Biserici Ortodoxe Autocefale, la nivel de Întâistătători. Un alt aspect, cel puțin la fel de interesant, îl reprezintă vizita făcută de către Mitropolitul Tihon la Patriarhia Moscovei (cu puțin înainte de întâlnirea sa cu Sanctitatea Sa, Patriarhul Ecumenic Bartolomeu), vizită în cadrul căreia Patriarhul Chiril al Moscovei, tacit, a trecut peste evenimentul petrecut în anul 1970, îndemnând structura Bisericii Ortodoxe din America la integrare în contextul canonic actual al realităților eclesiale de pe continentul american. De menționat ar mai fi faptul că așa-zisa *Biserică Ortodoxă din America* păstrează mai puțini creștini ortodocși în SUA și Canada, decât credincioșii ortodocși integrați în structurile administrativ-bisericești ale diasporei dependente de Bisericile-mame. Raportat la contextul bisericesc de dincolo de Atlantic, persistă paradoxul Episcopiei Românești din America (de la Vatra Românească), parte a *Bisericii Ortodoxe din America*, care deși și-a dorit dialogul în vederea intrării în comuniune cu Patriarhia Română, a preferat însă să rămână parte a *Bisericii Ortodoxe din America*, episcopii acesteia aflându-se (prin iconomie), pe ultimele poziții ale structurii *Adunării Episcopilor Canonici din SUA și Canada*.

În lumina Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe din 2016, pe fundamentul hotărârii comune a Întâistătătorilor, suntem optimiști în a crede că întrebări și situații cu privire la organizarea Bisericii Ortodoxe din întreaga lume, care demult își așteaptă soluționarea, vor primi un răspuns adecvat. Și aceasta, deoarece, așa cum Sanctitatea Sa, Patriarhul Ecumenic Bartolomeu spunea: „Ceea ce se cere Ortodoxiei astăzi este să slujească ca provocare pozitivă pentru umanitatea contemporană, ca o perspectivă vie a vieții dumnezeiești și a libertății în comuniune”. (Vezi arhid. John Chrysavgis, Konstantinos Delikostantis, *Ο Πατριάρχης της αλληλεγγύης/The Patriarch of Solidarity*, Ed. Istos Yayin, Istanbul, 2013, 158 p.).

Surse: www.patriarchate.org, www.amen.gr

Judecata lui Dumnezeu – poarta vieții veșnice a Împărăției Cerurilor

(urmare din p. 1)

Judecata universală, după Sfânta Scriptura și Sfinții Părinți, va urma sfârșitului sau înnoirii lumii și învierii morților, care sunt și ele simultane cu venirea lui Hristos.

La sfârșitul lumii toți cei din morminte „vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu și cei ce vor auzi vor învia” (Ioan 5, 25). Istoria nu va ajunge la sfârșit prin ea însăși, ci prin voia lui Dumnezeu. În același timp cu venirea a doua a Domnului, lumea se va prefăce „cu iușală de fulger”, iar din pământul transfigurat vor ieși trupurile morților înduhovnicite și trupurile vii se vor prefăce în trupuri înviate. „Propriu-zis lumina trupului Lui învial va prefăce chipul acesta al lumii și va fi cauza învierii morților. De aceea ziua în care au loc toate acestea se numește ziua Domnului” [Pr. Prof. Dr. D. Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, București, 1997, vol. 3, p. 260], ziua luminii neînserate. La învierea cea de obște sufletele se vor uni cu trupurile înviate, pentru a primi împreună răsplata cuvenită la înfricoșătoarea Judecată a lui Hristos. Trupurile înviate rămân neschimbate după ființă, însă vor fi duhovnicești, nestricăcioase, pline de putere, nemuritoare, cerești și îmbrăcate în slavă (1 Cor. 15, 42-52). Și trupurile înviate ale păcătoșilor vor fi și ele incoruptibile, nestricăcioase, însă, în același timp, capabile să simtă chinurile.

Criteriul Dreptei Judecății obștești va fi fapta bună ca act al iubirii semenului și ca răspuns la nemărginita iubire milostivă a lui Dumnezeu față de oameni. Aceasta este numită „imposibila posibilitate”, adică de a-L vedea pe Hristos în fiecare om pe care Dumnezeu a hotărât să-l introducă în viața mea, ca început al iubirii veșnice [Alexandre Schmemmann, *Le grande Carême, Ascese et Liturgie dans L'Eglise Orthodoxe*, Coll. „Spiritualité Orientale”, 13, Abbaye de Bellefontaine, 1977, p. 28]. Iubirea noastră statornică față de Dumnezeu, în slujirea aproapelui este întâlnită în virtuțile creștine.

Cum se va desfășura judecata finală ne descrie Sfânta Evanghelie:

Fiul Omului va veni întru slava Sa, pe norii cerului, cu toți sfinții îngeri și va ședea pe tronul slavei Sale de judecată și alături de El vor sta cei 12 Apostoli, judecând cele 12 seminții ale lui Israel, după cum El însuși le făgăduise: „cei ce Mi-ați urmat Mie, la înnoirea lumii, când Fiul Omului va ședea pe tronul slavei Sale, veți ședea și voi pe douăsprezece tronuri, judecând cele douăsprezece seminții ale lui Israel” (Matei 19, 28). În fața Dreptului Judecător „se vor aduna ... toate neamurile”, toți cei morți și înviați și cei ale căror trupuri au fost transformate în trupuri înviate.

Judecata lui Hristos depășește orice formă omenească cunoscută, pentru că este arătarea strălucirii Sale dumnezeiești, din care se va revărsa, după cum spune Părintele Stăniloae, „viața și fericirea comuniunii depline peste cei ce au viețuit după pilda Lui și s-au asemănat cu El, având în ei încă din viața aceasta toată lumina și bucuria comuniunii cu El, iar cei ce nu L-au urmat vor rămâne într-o lipsire definitivă de bucuria acestei comuniuni cu El, Persoana-izvor a toată iubirea dumnezeiască și omenească” [Pr. Prof. Dr. D. Stăniloae, *op. cit.*, p. 185].

Dreptul Judecător se va folosi la judecata sufletului de martori, pentru împlinirea dreptății divine. Primul martor este conștiința omului judecat. Niciodată omul nu e atât de mult față în față cu conștiința sa, ca atunci. Dreptatea lui Dumnezeu are în noi un glas și glasul acesta se numește glasul conștiinței. Acest glas al lui Dumnezeu din noi ne raportează totdeauna faptele noastre, bune sau rele, la legea lui Dumnezeu, pentru a scoate în evidență moralitatea lor. Deci, pentru tot ceea ce facem noi conștiința ne judecă și ne spune ce e bine să facem și ce nu este bine. Acest martor se va afla atunci sub înrăurirea strălucirii slavei dumnezeiești a lui Hristos Judecătorul atât de mult, încât va putea vedea nu numai propriile fapte, ci și faptele celor cu care am viețuit, pentru a se recunoaște și urmările faptelor noastre în viața altora.

Atunci se vor deschide „cărțile” (Dan. 7, 10; Apoc. 20, 12), care sunt viețile oamenilor, sau „cartea vieții”, care e tezaurul de viață ce și l-au câștigat în Hristos cei drepti.

După Sfinții Părinți, la această judecată se vor cunoaște faptele fiecăruia, fiind descoperite în fața tuturor oamenilor

și a îngerilor. „Ziua aceea, spune Părintele Stăniloae, va fi ziua descoperirii depline a adevărului, cu privire la toți, în fața fiecăruia. Nici un echivoc nu va mai plana atunci în sufletul oamenilor, nu numai în ceea ce privește starea lor, dar și a tuturor oamenilor”.

Dreapta Judecată va însemna, pentru cei drepti, arătarea lui Hristos „cea mai evidentă în relația cu ei, împreună cu toate darurile iubirii Lui; pentru cei din urma, încetarea oricărei încercări a Lui de a Se mai apropia de ei, de a-i mai scoate din atitudinea lor de refuz față de El; și aceasta, nu pentru că n-ar mai voi El să le arate iubirea Sa, ci pentru că ei s-au învățat, în patimile care au la bază negarea Lui și neascultarea de El” [Ibidem. p. 185].

Se vor cunoaște și se vor judeca și urmările de după moarte ale faptelor noastre și „fiecare va cunoaște antecedentele

faptelor sale bune și rele în comportarea înaintașilor săi și va cunoaște just faptele și valoarea tuturor. Astfel Judecata din urmă va fi și o revelare supremă a planului divin în istorie, a contribuției aduse de oameni pentru a-l realiza sau împiedica” [Ibidem, p. 295]. Toți cei ce au făcut binele se vor bucura deplin de recunoștința cu care vor fi întâmpinați de toți cei asupra cărora s-a repercutat binele făcut de ei. Tot binele și tot răul făcute în lume vor apărea imprimat în starea oamenilor și în recunoștința sau în muștrarea cu care se vor întâmpina unii pe alții. [Ibidem, p. 296]

După cuvântul Sfintei Evanghelii, îngerii lui Dumnezeu, la porunca Fiului, îi vor separa pe oameni în două cete, așa cum păstorul desparte oile de capre. În partea dreaptă vor sta cei care și-au câștigat viața cea veșnică, iar în partea stângă vor sta cei care și-au pierdut această șansă.

Dreptul Judecător va rosti, apoi, solemn sentința pentru cei de-a dreapta: „Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii!” (Mt. 25, 34). Dreptatea lui Dumnezeu este exprimată în primele cuvinte ale chemării spre răsplata dumnezeiască: „Veniți, binecuvântații Părintelui Meu!” Creatorul l-a plăsmuit pe om ca pe o ființă binecuvântată, cu posibilitatea de a spori în această stare de comuniune cu El. Și cea mai mare binecuvântare pe care ne-a dat-o Dumnezeu, după viață, a fost libertatea noastră. Prin libertatea noastră noi am făcut cele bune și cele rele. De aceea cei care, din libertatea lor, au împlinit cele bune sunt binecuvântații Tatălui celui din Ceruri, chemați să moștenească împărăția cea gătită de El de la începutul veacurilor, fericire cuprinsă în Planul Său cel veșnic.

Dumnezeu a rânduit, pentru fiecare dintre noi, posibilitatea să ajungem în Împărăția cerurilor. A rânduit pentru noi Dumnezeu aceasta și ne-a lăsat toate darurile de care avem nevoie pentru a dobândi Împărăția Sa. Prin aceste funcții spirituale ale sufletului: mintea, iubirea, voința, Dumnezeu ne-a lăsat posibilitatea ca, în libertate, să agonisim încă de aici, de pe pământ, cele mai mari daruri ale Sale. Și cel mai mare dar, pe care ni-l putem agonisi, este darul apropierii de Hristos Euharistic, este împărtășirea cu Trupul și Sângele Mântuitorului Iisus Hristos, este Sfânta Liturghie, în cadrul căreia învățăm și experimentăm iubirea aproapelui.

Sentința cea dreaptă, completă și irevocabilă a dreptilor este motivată de către Hristos, prin cuvintele: „...căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine” (Mt. 25, 35-36). Cei

drepti îl vor întreba: „Doamne, când Te-am văzut flămând și Te-am hrănit? Sau însetat și Ți-am dat să bei? Sau când Te-am văzut străin și Te-am primit, sau gol și Te-am îmbrăcat? Sau când Te-am văzut bolnav sau în temniță și am venit la Tine?” (Mt. 25, 37-39). Iar Dreptul Judecător le va răspunde: „Întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut” (Mt. 25, 40). Frații Domnului „prea mici” sunt semenii noștri.

Fapta bună pe care o săvârșim are un folos întreit, mai întâi ajutându-l pe cel care o primește, apoi ea constituie o îndeplinire a îndatoririi noastre personale, dar, în același timp, este și un act de cinstire și mulțumire adus lui Dumnezeu pentru nemăsurata Sa iubire de oameni. Dacă în această viață nu vedem în semenul nostru pe Hristos, la Judecata obștească, spune Părintele Stăniloae, „în Hristos vom vedea atunci chipul fiecăruia om; în fiecare om vom vedea o rază a feței lui Hristos. Atunci vom vedea că ne iubind un om, pe Hristos nu l-am iubit în acel om și n-am lăsat pe Hristos să-l iubească în noi. O pildă avem în raportul dintre chipul unui părinte și copiii lui. Chipul părintelui cuprinde chipurile tuturor copiilor săi, și chipul fiecăruia copil reprezintă o rază din chipul părintelui, sau specificul întreg al feței părintelui în acea rază. Cine nu iubește chipul unui copil, nu iubește în întregime pe părintele lui și nu urmează pilda părintelui lui” [Ibidem, p. 294].

Sentința primită de cei de-a stânga, de cei răi, va cuprinde cuvinte aspre de condamnare veșnică: „Duce-ți-vă de la Mine, blestemații, în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor lui” (Mt. 25, 41). Aceștia sunt considerați blestemați și alungați în iad împreună cu diavolii, pe motivul neîubirii lui Dumnezeu, prin neslujirea aproapelui: „Căci flămând am fost și nu Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și nu Mi-ați dat să beau; străin am fost și nu M-ați primit; gol, și nu M-ați îmbrăcat; bolnav și în temniță, și nu M-ați cercetat” (v. 42-43).

Iubirea milostivă și nemărginită a lui Dumnezeu față de oameni se va împlini la Judecata finală prin dreptatea Sa, care va rândui fiecăruia cele cuvenite după osteneala sa, după truda vieții sale și după înmulțirea darurilor primite de sus. Vremea așteptării întoarcerii celui răstăcit a trecut. Această dreptate nu poate fi cumpărată cu nimic pe lumea aceasta. Dreptatea lui Dumnezeu se află întipărită în ființa noastră, însă noi nu o recunoaștem. Se află în acest glas al conștiinței noastre.

După Judecata finală va urma, pentru totdeauna, viața cea veșnică, petrecută de cei drepti în rai și de cei răi în iad.

Dumnezeu l-a creat pe om în rai și pentru rai, dar el, prin călcarea poruncii, a pierdut raiul. Raiul pierdut s-a deschis prin pogorârea lui Hristos cu sufletul la iad, în Sâmbăta Mare, când era cu trupul în mormânt. Atunci a rupt pecetea iadului și i-a scos pe Adam și Eva și pe toți dreptii Vechiului Testament, care erau acolo în așteptarea venirii Mântuitorului.

Raiul este locul fericirii, al bucuriei și al comuniunii depline cu Hristos, în funcție de vrednicia vieții fiecăruia și a stării dobândite de la Dreptul Judecător.

Ceata îngerilor căzuți a ajuns în iad, devenind demoni întunecați și ispitind pe oameni în această viață pentru a-i corupe și a-i duce cu ei pe calea pierzării. Nefericirea iadului este descrisă prin: „plângerea și scrâșnirea dinților” (Mt. 13, 42), focul cel veșnic, chinurile cele cumplite, întunericul cel din afară, muștrări ale conștiinței. Toate acestea sunt cauzate de lipsa comuniunii cu Hristos.

Duminica Înfricoșătoarei Judecăți a fost rânduită în această perioadă de pregătire pentru Postul Mare pentru a ne atrage atenția că mântuirea, oferită de Dumnezeu omului, se câștigă numai în lumea aceasta. Fericirea cea veșnică și comuniunea deplină cu Hristos merită tot efortul și preocuparea noastră principală și constituie, pentru noi, o șansă extraordinară.

În lumina Judecății lui Hristos, suntem chemați cu toții să prețuim Taina iertării păcatelor prin Sfânta Spovedanie, primind îndemnul și chemarea de a răspunde iubirii nemărginite a lui Dumnezeu prin faptele iubirii noastre față de aproapele, în care se află tainic însuși Mântuitorul Iisus Hristos. Ne înveșmântăm, astfel, în haina cea luminoasă a curăției sufletești și trupești pentru a fi primiți la Masa Împărăției, spre unirea cu Hristos, în Taina Sfintei Euharistii.

PRIMUL SINOD ECUMENIC DE LA NICEEA DIN 325: coordonate istorice și consecințe dogmatice (II)

Întorcându-ne la situația din Imperiu, Licinius, fire mai puțin religioasă în comparație cu împăratul Constantin, era legat de cultele păgâne, în special de cel al soarelui [Vechiul cult al soarelui deținea un rol modest în religia romană clasică, fiind ulterior eclipsat de zeii solari străini, în speță de cei orientali. Asimilarea de către (zeul) soare a unor culte de mistere, a divinităților solare siriene și, nu în ultimul rând, a zeului iranian Mithras au fost pașii către instituirea, de către împăratul Aurelian, în 274, a cultului lui *Deus Sol Invictus*. Acest zeu, cu un prim templu ridicat la Roma din porunca lui Aurelian însuși, va deveni protectorul Imperiului și al împăratului. Preoții cultului soarelui formau colegiul *pontifices dei invicti Solis*, ei fiind recrutați din ordinul senatorial. Toate acestea ne arată că, în coordonatele timpului, adică a sfârșitului de secol III și a debutului celui următor, cultul oficial al soarelui era în concordanță cu dezvoltarea monarhiei de tip oriental, în care suveranul era de extracție divină (Dumitru Tudor (coord.), *Enciclopedia civilizației romane*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982, p. 728)]. Din motive asupra cărora nu ne îngăduim să insistăm aici, Licinius a devenit adversar al creștinilor, printre măsurile luate fiind îndepărtarea acestora de la Curtea Imperială, în 320, apoi, sub pretext de moralitate, li s-au interzis acestora adunările mixte în locașuri închise, cultul trebuind a fi celebrat în afara orașelor, separat pentru bărbați și pentru femei [Ion Barnea, Octavian Iliescu, *Constantin cel Mare*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982, pp. 42-43].

Primul pas după acea preluare de putere din partea lui Constantin a fost deschiderea porților întregului Imperiu Roman pentru creștinism și câștigarea Bisericii de partea statului. Într-o epistolă din 324 – cu alte cuvinte, cu un an înainte de convocarea Primului Sinod Ecumenic, cel de la Niceea –, epistolă către orientali, Constantin cel Mare îi îndemna pe toți supușii Imperiului să se convertească la creștinism. Cei care refuzau nu erau nici constrânși, nici persecutați, ci tolerați și lăsați în pace, libertatea de conștiință și de cult fiind socotită valabilă și pentru păgâni (Eusebius, *Vita Const.*, II, 48, 60). Lactantius se arată fericit de libertatea de credință de care se bucurau în sfârșit creștinii și imploră mila divină să țină departe de poporul Său toate cursele și asalturile celui rău, încât să-i rânduiască înfloritoare noastre Biserici o liniște veșnică [Lactantius, *De mortibus persecutorum* („Despre morțile persecutorilor”), traducere, studiu introductiv, note și comentarii de Claudiu T. Arieșan, Amarcord, Timișoara, 2000, p. 239]. Con-

vingere sau speranță în cazul lui Lactantius? Convingere, căci într-o viziune creștină autentică, așa după cum toate persecuțiile sunt de sorginte demonică, diabolică (a se vedea *instinctu daemonum* în *De mortibus persecutorum* III, 2), înfrângerea definitivă rămâne atributul Providenței.

Însă cel mai important act al lui Constantin cel Mare în legătură cu Biserica din perioada anilor 324-337 (anul trecerii sale la Domnul), l-a constituit convocarea Primului Sinod Ecumenic de la Niceea, din 325. Sinodul a fost convocat și prezidat de însuși împăratul, ca adevărat *episcop din afară*, cum va fi supranumit Sfântul Constantin, sursa fiind același istoric bisericesc, Eusebiu.

Rodul convertirii lui Constantin, având drept consecință imediată răspândirea fără precedent a Creștinismului, a dus la apariția unei noi direcții de gândire în filosofia politică, cea a unei singure entități cu două componente: Biserica și Statul. O entitate cu toate caracteristicile unei societăți, una guvernată spiritual de cler, iar temporar de către împărat. Sub raport istoric și cronologic însă, punctul de pornire l-a reprezentat convocarea Primului Sinod Ecumenic; Constantin Noica afirma că Europa a luat naștere la Niceea, odată cu Sinodul I Ecumenic din anul 325 [Ștefan Lucian Toma, *Învățătura despre mântuire la Sfântul Atanasie cel Mare și Anselm de Canterbury*, apare cu binecuvântarea Î.P.S. Dr. Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului, Editura Andreiana, Sibiu, 2011, p. 46].

Anterior Sinodului, Alexandria Egiptului a fost deopotrivă metropola în care Arie și-a început predica, în 319, afirmând că ar fi fost un timp când El [Hristos-Fiul] nu era, dar și punctul forte de rezistență al Sfântului Atanasie cel Mare împotriva ereziei arianismului [Ibidem, p. 34]. Îndâr-

jirea care l-a caracterizat pe Sfântul Atanasie în apărarea ideii divinității Fiului și consubstanțialității Sale cu Tatăl, îndârjire manifestată pregnant din chiar anul accederii sale pe tronul arhieresc al Alexandriei (328), i-a adus acestuia nu mai puțin de cinci exiluri.

Ca să demonstreze că ar fi fost un timp când Hristos nu era, Arie își construiește argumentația pornind de la Tatăl: *Tatăl e străin după ființă de Fiul, fiindcă e fără început* [Sfântul Atanasie cel Mare, *Despre Sinoade* (Părinți și Scriitori Bisericești – mai departe PSB – vol. 16), Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988, p. 121]. Logic, următorul pas al argumentației sale îl privește pe Fiul, despre Care afirmă că *este o creatură desăvârșită a lui Dumnezeu, pentru că Cel care are început nu poate să înțeleagă sau să cuprindă pe cel fără de început așa cum este* [Ibidem, p. 123]. Pe cale de consecință, aceasta pare a fi concluzia ariană finală: *Fiul este cu totul neasemenea Tatălui și în niciun fel Fiul nu este asemenea Tatălui* [Ibidem, p. 146].

De ce afirmă Arie lucrurile de mai sus? Pentru că, în accepția sa, *Dumnezeu nu a fost pururea Tată, ci a fost cândva când Dumnezeu era singur și nu era încă Tată. Dar S-a făcut mai pe urmă Tată. Și nu a fost pururea Fiul* [Idem, *Cuvântul întâi împotriva arienilor*, în PSB, vol 15, 1987, p. 160], deoarece, concluzionează Arie, *Era cândva când Fiul nu era* [Ibidem, p. 166].

Împotriva acestor argumente, Sfântul Atanasie cel Mare atrage atenția asupra faptului că *nu trebuie comparată nașterea lui Dumnezeu cu cea din firea omenească și să socotim că Fiul este o parte a unui Dumnezeu... Am spus-o: Dumnezeu nu este ca omul* [Ibidem, p. 189]. În atari coordonate, diferite de cele mundane, *Fiul nu este făcut, ci Făcător al lucrurilor Tatălui* [Idem, *Epistola a doua către același episcop Serapion, împotriva celor care declară că Fiul este creatură*, în PSB, vol. 16, p. 71], iar asta îl îndreptățește pe marele Atanasie să adauge că *Fiul lui Dumnezeu doar născut din ființa lui Dumnezeu este Fiul autentic al Tatălui*. Dragă sufletului atanasian, ca, de altfel, mentalului colectiv de sorginte grecească, este *metafora luminii* în argumentarea că Fiul este deoființă cu Tatăl: *soarele și strălucirea sunt două lucruri deosebite, dar lumina e una fiindcă e născută din soare* [Idem, *Despre Sinoade*, p. 150].

Lector univ. dr. Constantin ITTU
Cercetător științific, Muzeul Național Brukenthal

In memoriam

† Pr. Sorin Liviu Bucur (1969-2015)

La data de 1 martie 2015, la doar 46 de ani, a plecat pe calea veșniciei pentru a sluji mai aproape de Tatăl cel Cereșc părintele Sorin Liviu Bucur, preot paroh la Parohia Lazaret VI din Sibiu.

Părintele Liviu Sorin Bucur s-a născut în ajunul Nașterii Domnului din anul 1969, în Sibiu, din părinții Ioan și Lucia Bucur. A urmat cursurile Școlii generale nr. 9 și ale Colegiului „Gheorghe Lazăr” din Sibiu, studiind apoi Teologia în cadrul venerabilei Academii Teologice Andreiene din Sibiu, între 1991-1995. După absolvirea studiilor teologice intră în învățământ, predând limba română la Școala din localitatea Ruși (jud. Sibiu) și disciplina Religie la diverse școli din Sibiu. În anul 1997 se căsătorește cu Marcela Adriana Coșa, căsătoria fiind binecuvântată în anul 2001 prin nașterea primului fiu, Vincențiu George, și în anul 2002, prin nașterea celui de-al doilea fiu, Valentin Marcel.

La 15 martie 1998 a fost hirotonit preot de către PS Visarion Rășinăreanu pe seama Parohiei Rod, din cadrul Protopopiatului Săliște (1998-2001), fiind transferat ulterior la Parohia Ruși din Protopopiatul Sibiu (2001-2012), iar din

2012 a fost numit și instalat de către IPS Dr. Laurențiu Streza la Parohia Lazaret VI din Sibiu. Având în vedere activitatea sa, în iulie 2014 este hirotesit iconom stavrofor, odată cu sfințirea picturii Bisericii Nașterea Domnului din Sibiu.

În urma unei boli necruțătoare, părintele Sorin-Liviu a trecut la cele veșnice în dimineața zilei de duminică, 1 martie 2015, plecând spre lumina și bucuria comuniunii eterne cu Dumnezeu, pe Care L-a slujit în timpul vieții cu credință și evlavie.

Slujba de prohodire a fost săvârșită în ziua de miercuri, 4 martie, fiind condusă de către ÎPS Părinte Mitropolit Laurențiu al Ardealului, alături de care s-a aflat un impresionant sobor de preoți și diaconi, precum și reprezentanți ai comunităților de credincioși pe care părintele le-a slujit, la care s-au adăugat toți cei care l-au cunoscut și apreciat, precum și toți cei care au fost marcați de vestea dureroasă a morții unui vrednic preot, atât de tânăr. ÎPS Părinte Mitropolit Laurențiu a rostit un frumos cuvânt de mângâiere, subliniind frumusețea și bogăția teologică a cântărilor și rugăciunilor din cadrul slujbei de prohodire

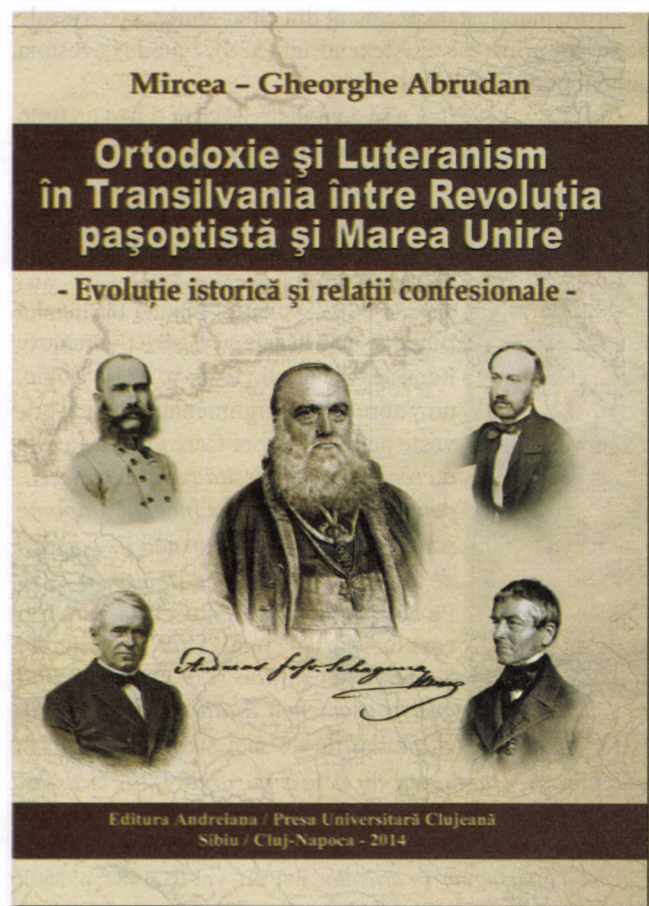

pentru preoți. Cuvânt de învățătură a rostit părintele consilier Savu Popa, iar din partea colegilor a vorbit părintele Vasile Cheslărean. În seara de dinaintea prohodirii, a rostit un bogat și frumos cuvânt de învățătură și Pr. Conf. Univ. Dr. Constantin Necula, colegul de bancă al Părintelui Sorin Bucur.

Ne rugăm lui Dumnezeu pentru întărirea și mângâierea celor rămași, iar pentru sufletul Părintelui Sorin Liviu ne rugăm Domnului Iisus Hristos, Arhierul Veșnic, să-l așeze în ceata sfinților Săi slujitori, încununându-l cu pace și iubire, în lumina Preasfintei Treimi. (E.T.)

• TELEGRAFUL EVENIMENT •

Noi apariții ale Editurii Andreiana

La 24 decembrie 2014 am aniversat 150 de ani de la reînființarea celei mai venerabile instituții bisericești a românilor transilvăneni, Mitropolia Ardealului. Izbânda aceasta cu puternice reverberații și semnificații, deopotrivă eclesiastice și naționale, i se datorează nemuritorului și Sfântului Ierarh Andrei Șaguna, cel ce prin întreaga sa activitate a așezat temeiurile unei epoci istorice care-i poartă numele. De aceea moștenirea sa bisericească, istorică, culturală, patrimonială și duhovnicească nu numai că ne onorează, constituind un tezaur bogat și inspirator spre care privim cu mândrie, venerație și recunoștință, ci ne și responsabilizează pe toți, ierarhi, preoți și mireni, impulsionându-ne să slujim Biserica Ortodoxă și națiunea română în conformitate cu modelul șagunian. Or, pentru a-i urma mitropolitului Șaguna și a-i rămâne fideli memoriei și moștenirii sale, trebuie să-i cunoaștem cât mai bine parcursul biografic, acțiunile național-politice, faptele cultural-filantropice, gândirea eclesial-teologică și opera publicistică.

În acest scop, la editura și tipografia noastră, care, în mod semnificativ, îi poartă numele, a fost inaugurată Colecția Șaguniana, sub egida căreia ne-am propus să publicăm o serie de volume care să ne ajute să redescoperim atât personalitatea, epoca și moștenirea Sfântului Ierarh Andrei, cât și evoluția istorică a Ortodoxiei ardeleni în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Iată că, după volumele publicate până acum, ce oferă o prezentare exhaustivă a bibliografiei, vieții și sărbătorii canonizării mitropolitului Șaguna, în anul acesta, dedicat de Sfântul Sinod și „Marilor păstori de suflete din Eparhii”, avem bucuria de a oferi preoților, teologilor, istoricilor și oamenilor noștri de cultură un volum masiv ce reiașează – prin vastitatea surselor utilizate, bogăția informațiilor conținute și abordarea novatoare – studiile șaguniene.

Cu toate că lucrarea nu este dedicată în mod special mitropolitului Andrei Șaguna, întregul ei cuprins poartă, într-o mai mică sau mai mare măsură, pecetea faptelor și a gândurilor acestuia. Tânărul autorul ne surprinde, în mod fericit, nu numai prin capitolele dedicate istoriografiei Bisericii Ortodoxe din Transilvania în epoca modernă și biografiei culturale a mitropolitului, cât, mai ales, prin cele axate asupra relațiilor ierarhului român cu mediul social-politic săsesc concitadin și cu liderii de seamă ai Bisericii Evanghelice săsești din Transilvania, capitole ce ilustrează în chip plener înălțimea vocației sacerdotale, marea capacitate de dialog, ascuțitul spirit diplomatic, înalta statură politică și ampla viziune culturală, pe scurt, orizontul creștin și european al Sfântului Ierarh Andrei Șaguna. Suntem impresionați cum într-o societate ostilă, printre națiuni și confesiuni cu aspirații de stăpânire și manifestări politice și religioase intolerante și discriminatorii față de românii ortodocși, pe care adeseori i-au numit, în mod ostentativ și batjocoritor, „valahi schismatici”, marele nostru arhieru a reușit să obțină rezultate politice, sociale, naționale și bisericești la care predecesorii săi nu putuseră nici măcar să viseze. Așadar, ne încredințăm că într-adevăr el a fost nu un „chemat”, ci un „trimis” al providenței dumnezeiești în Transilvania, un „Moise al românilor”, cum aveau să-l perceapă și să-l numească contemporanii și primii săi biografi.

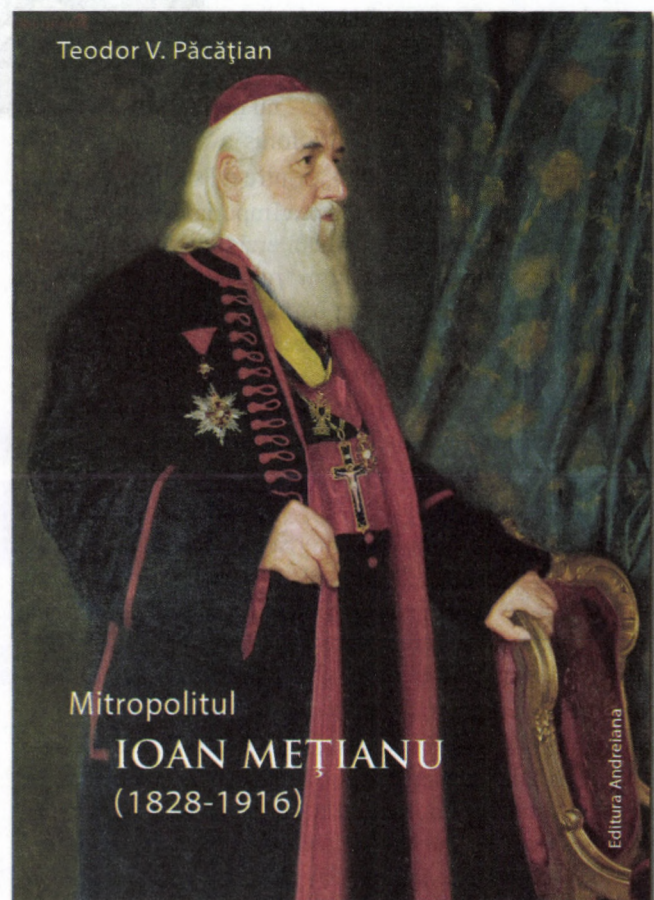
De un real folos pentru toți preoții și protopopii noștri din Transilvania sunt primele două părți ale capitolului al treilea. Aici sunt prezentate, în mod foarte amănunțit, titulatura, jurisdicția, organizarea și dimensiunea demografică a Eparhiei Ardealului din a doua jumătate a secolului XVIII până la Marea Unire de la 1918, respectiv reorganizarea Arhiepiscopiei transilvănene prin înființarea Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului de către energicul vlădică Nicolae Ivan, la rândul său, un strălucit cleric șagunist. Mai ales acum, în contextul *Anului omagial al misiunii parohiei și mănăstirii astăzi*, când Sfântul Sinod, la propunerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, le-a recomandat preoților să redacteze monografiile parohiilor și protopopiatelor lor, informațiile strânse aici ușurează munca de depistare, de-a lungul timpului, a organismelor instituționale locale și regionale ale Bisericii Ortodoxe din Ardeal, care au jucat un rol central în istoria Bisericii și a neamului nostru. Urmând același model de restituire istorică pentru Biserica Evanghelică a sașilor ardeleni, a doua parte a capitolului ne familiarizează cu trecutul și identitatea confesională a Bisericii Luterane, ajutându-ne să înțelegem mai bine comunitatea național-religioasă a sașilor, alături de care au viețuit vreme de secole strămoșii noștri pe binecuvântatele plaiuri ale Ardealului.

Binecuvântăm apariția acestei valoroase cărți, care restituie o filă frumoasă din istoria Bisericii noastre strămoșești și ne readuce în fața ochilor personalitatea și moștenirea, cu adevărat sfântă și luminoasă, ale mitropolitului Andrei, sporind astfel patrimoniul șagunian. Îl felicităm, așadar, pe tânărul istoric-teolog, Mircea-Gheorghe Abrudan, care, cu instrumentele tipice științei istorice, dar înzestrat și cu sensibilitățile caracteristice celei teologice, a reușit să pună la dispoziția tuturor celor interesați o cercetare de o veritabilă ținută academică, care-i face cinste autorului,

Universității „Babeș-Bolyai”, unde s-a format, și Bisericii noastre, căreia îi aparține prin botez și vocație.

Odiseea unei monografii dedicate mitropolitului Ioan Mețianu

Împrejurări fericite fac să se adăpostească în Șcheii Brașovului, la Muzeul Bisericii „Sf. Nicolae” – Prima Școală Românească –, valorosul manuscris al istoricului Teodor Păcățian, dedicat vieții și operei marelui ierarh **Ioan Mețianu**, scris sub îndrumarea și directa consiliere a ierarhului, precum și textul dactilografiat al nepotului său, dr. Ioan Garoiu. Totuși împrejurările istorice și conjuncturi de neînțeles, urmate de vremurile atât de vitrege ale regimului comunist, au împiedicat editarea acestui valoros manuscris.

Găsind toate aceste mărturii în arhiva muzeului din Șcheii Brașovului, Părintele Vasile Oltean și mai tânărul său colaborator, Nicolae Blaj, au încercat să realizeze o ediție critică, adăugând celor cunoscute alte documente descoperite de ei în Șcheii Brașovului, aparținând marelui ierarh. În acest fel, lucrarea cuprinde și documente inedite semnate de Mitropolitul Ioan Mețianu, precum și note de subsol care să completeze fericit cunoașterea personalității acestui mare ierarh.

Binecuvântăm inițiativa celor doi coordonatori și, iată, că la aproape un secol de la trecerea la cele veșnice a vrednicului nostru înaintaș în scaun, putem să mai facem încă un pas spre oferirea publicului cititor a monografiilor mitropoliților Ardealului.

Mitropolitul Laurențiu

REDACTOR-ŞEF:

Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA

COLEGIUL DE REDACȚIE

Senior-editori: Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu; Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan. **Editor:** Pr. Dr. Savu Popa – *Consilier cultural*. **Secretar de redacție:** Dr. Emanuel Tăvală. **Membri:** P.S. Andrei Făgărășanul, Pr. Conf. Dr. Constantin Necula, Diac. Dr. Ștefan L. Toma, Pr. Dr. Cristian Muntean, Pr. Vasile Gafton. **Responsabil ediție on-line:** Dragoș Boicu.

ISSN 1223-8392

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se primesc pe adresa: Redacția „Telegraful Român”, 550179 – Sibiu, str. Mitropoliei, nr. 35; e-mail: telegrafulroman@yahoo.com. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL pentru anul 2015 este de 48 lei; cod IBAN RO34 RNCB 0227 0360 5879 0001. BCR Sibiu, str. Emil Cioran, nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Tiparul executat la *Tipografia Șaguniana* – Sibiu